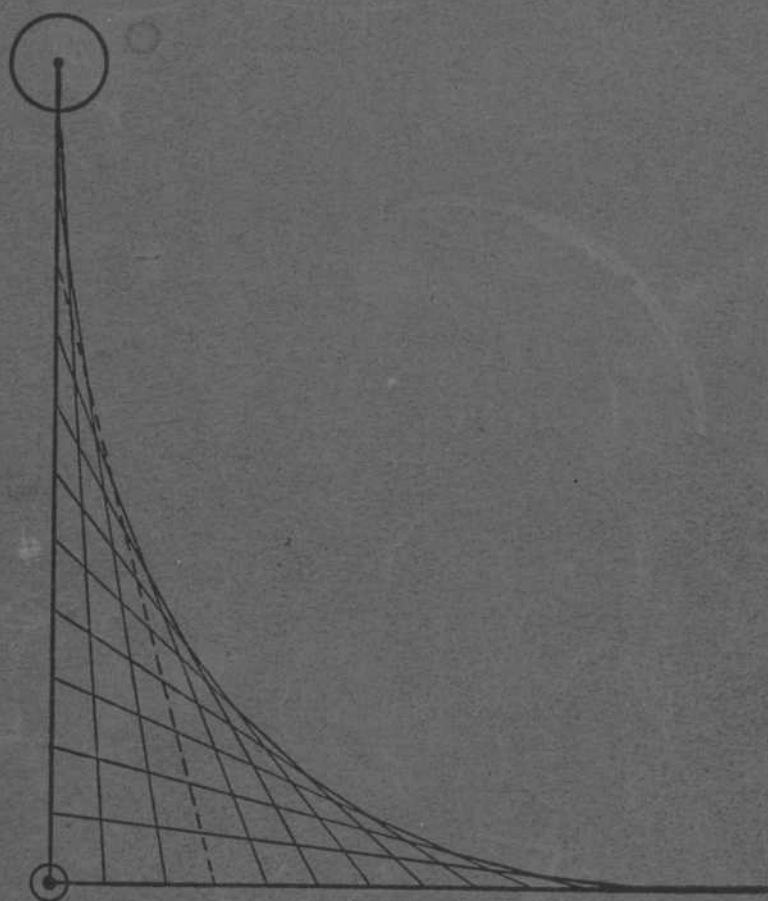

900

COSMISCHE WET

DOOR
A. E. THIERENS

Onze Vader - Uw wil geschiede
op de aarde als in den hemel.

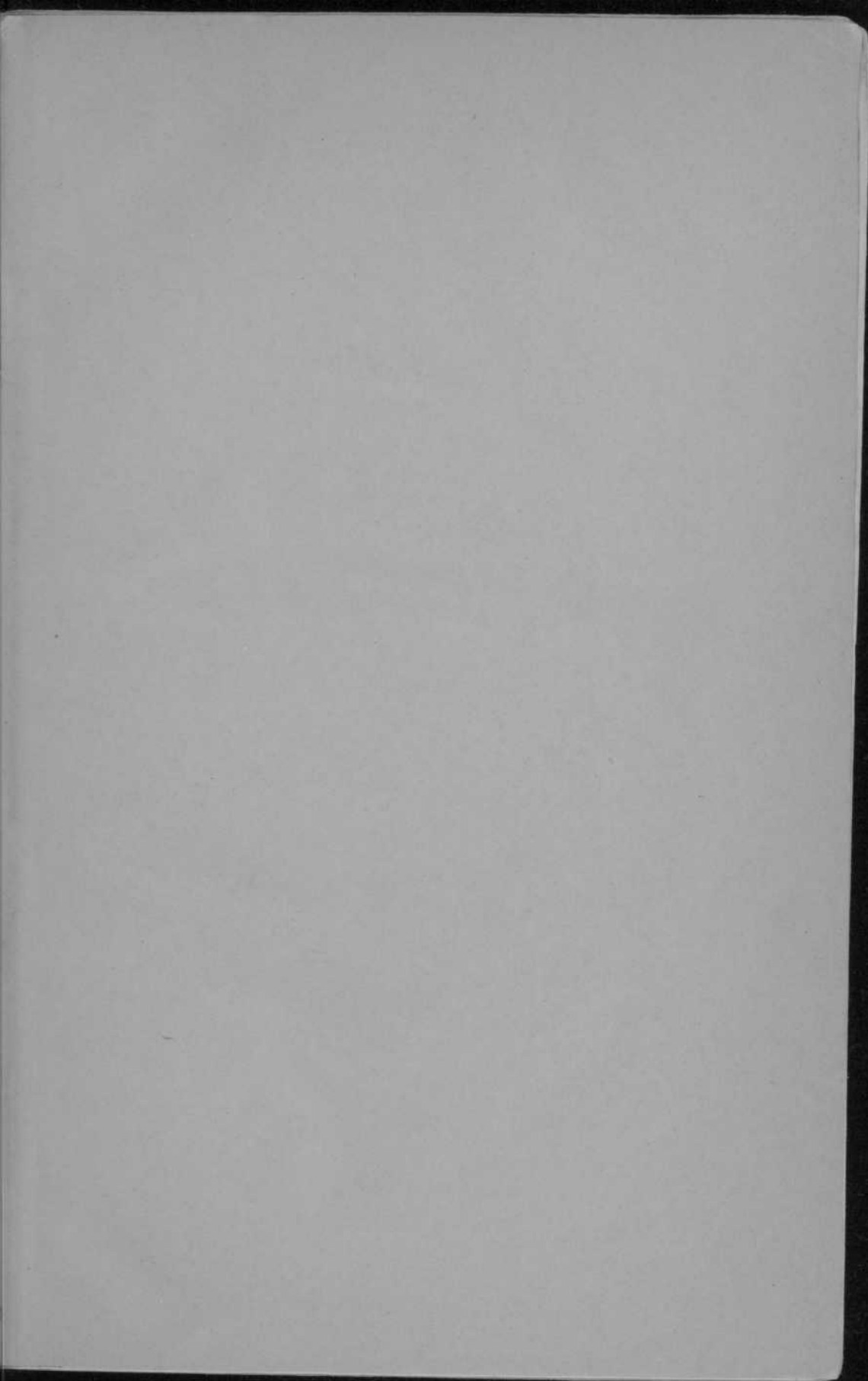
G

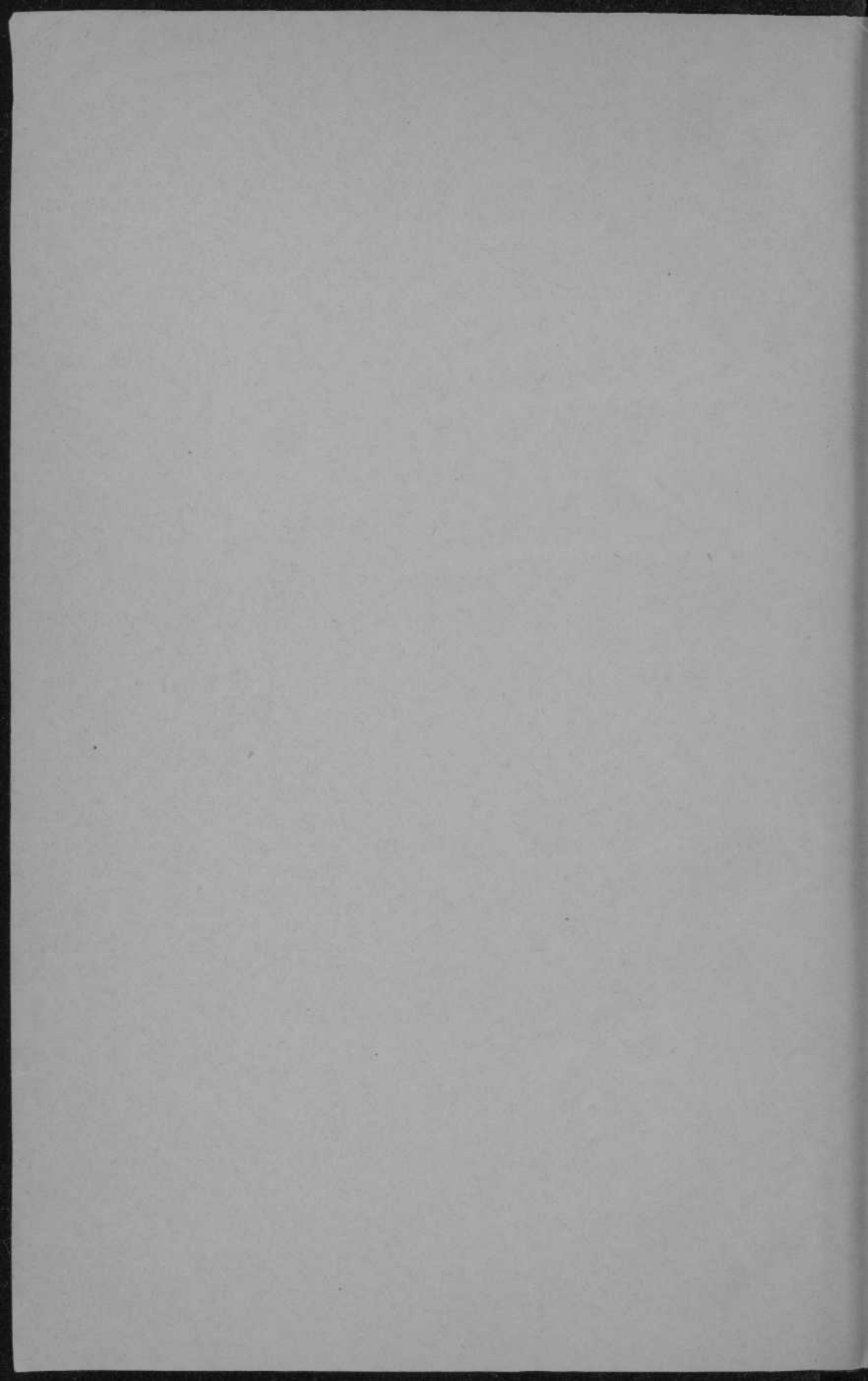
50

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

0541 3767

451841.

900 G 50

COSMISCHE WET

DOOR

A. E. THIERENS

Onze Vader - Uw wil geschiede
op de aarde als in den hemel.

COSMISCHE WET.

1800

A. B. THIERENS

One Volume - 112 pages - 1800

Na de trilogie, bestaande uit *Natuurfilosofie, Elementen der Esoterische Astrologie* en *De Astrologie als Levensleer*, bleef nog iets te zeggen. Een conclusie bleef te trekken. De kern van het al. Dit is de eigenlijke betekenis van de astrologische, of liever cosmologische visie op het leven.

Dat moge dit boekje bieden. Het kan dit echter niet geven dan aan hen, die den grondslag daarvoor in zich ontwikkeld hebben. Ernstige bestudeering van de ten grondslag liggende trilogie, boven genoemd, moge daartoe worden aanbevolen.

The first thing I noticed when I stepped out of the car was the cold. It was a sharp contrast to the warm blanket I had been sitting under. I looked up at the sky, which was a pale, hazy blue. The air smelled clean, almost sterile. I took a deep breath, feeling the cold air fill my lungs. I was alone, and it felt like I had stepped into a new world. The silence was deafening, and I could hear the faint sound of my own heartbeat. I was in a strange place, and I didn't know where I was or what I was doing there. I was lost, and I was alone.

I walked slowly, my feet sinking into the soft, white snow. The ground was covered in a thick layer of snow, and the trees were bare, their branches reaching up like skeletal fingers. The sky was a pale, hazy blue, and the air was cold and still. I was alone, and it felt like I had stepped into a new world. The silence was deafening, and I could hear the faint sound of my own heartbeat. I was in a strange place, and I didn't know where I was or what I was doing there. I was lost, and I was alone.

„Ten einde de Kenner van AL-
ZELF te worden, moet gij eerst
kenner van het Zelf zijn. Om de
kennis van dat Zelf te bereiken,
moet gij eerst zelf voor niet-zelf
opgeven, zijn aan niet-zijn, dan
kunt gij rusten tusschen de vleu-
gelen van den GROOTEN
VOGEL. Voorwaar de rust tus-
schen de vleugelen van dat, wat
niet geboren wordt, is zoet en
sterft niet, maar is het AUM door
alle eeuwen heen.”

De Stem van de Stilte.

Ethica op aarde is altijd gebouwd in gelijkenis met de *ethos* van den hemel. Om ethica op aarde te verstaan moet daarom hare hemelsche reden en grondslag begrepen worden. Wij zijn gekomen op dit belangrijk punt in de geschiedenis der menschheid, waar leeken-moraal haar toppunt bereikt heeft en samenkomen zal met, tenslotte overgaan in, haar hemelsche proto-type. Dit is het punt in de historie der menschheid, waar de astrologie weer tot het bewustzijn van den mensch komt als een synthese van wetenschap, filosofie en religie, en weder de taal des hemels spreekt, zeggende:

ZOO BOVEN, ZOO BENEDEN.

INHOUD

	Bladz.
Astrologie is grondslag van menige religieuze uitdrukking . . .	9
Astrologie niets minder dan universalisme	10
De Zon onder de directe verticale straal van <i>Atma</i>	10
Het proces van schepping vergeleken met de projectie van een film op een scherm	12
De draad der Nornen	12
<i>Maya</i>	14
Zoo boven, zoo beneden	15
Het ontwikkelen van het beeld	16
De wereld van werk	17
De Eene werkelijkheid	17
Geest-ziel-lichaam	19
Het wezen van horoscopie	22
<i>Karma, Dharma</i>	23
Vrije wil, vrije keuze	23
De uitgaande en de terugkeerende boog	26
Een centrum van vuur en water	26
Het veld en de Kenner van het veld	27
Vuur, aarde, lucht en water	28
Het Hermetisch Godsbeginzel	28
Cosmisch bewustzijn	29
Mineraal, vegetaal, animaal	30
Monotheïsme, polytheïsme, henotheïsme	30
God en goden	31
De structuur van het zonnestelsel	33
Dualiteit tusschen solaire helft en lunaire helft	33
De Wet van Polariteit	35
Manen	35
Tien fysieke planetaire bollen	36
Het beeld, de naam, de kracht God's	37
Liefde, wijsheid, waarheid	37

	Bladz.
Liefde en sexe	38
<i>Libido</i>	39
De Paradijsvloek	41
Ouspensky	42
De bloem van liefde	45
Ascetisme	46
De vrouw-moeder en de vrije-vrouw-geliefde	47
Homosexualiteit	49
Eunuchen	50
Hermaphroditisme	53
Psychische werkzaamheid	54
Emanatie en ervaring	54
De drie functies van het lunaire leven	56
Bewustzijn van de zintuigen, van de hersenen, van het hart	58
De Koninklijke Kunst	61
De twee wegen	61
Macrocosmos en microcosmos	62
Godheid is Wet en <i>vice versa</i>	63

Cosmische Wet

Universalisme werd in onze eeuw geboren. — Zoo zal, zeer spoedig, iedere religie en iedere levensvisie op onze planeet te kort schieten, die niet het universeele element uitspreekt, en zelfs duidelijk. Doet ze dit niet, dan zakt zij beneden het peil van de visie des dagelijkschen levens.

Astrologie is een wetenschap en de filosofie van het universeele in al wat geopenbaard werd, dus in den mensch. Daarom biedt de astrologie de grondslag voor de universele levensvisie tot zoowel ethica als religieuze ervaringen van de hoogste beteekenis. Deze kunnen, zullen en moeten noodwendig stoelen op dien bodem.

Astrologie is de grondslag geweest van menige religieuze uitdrukking tevoren — bij Hindoes en Perzen, bij Sumeriërs, Babyloniers, Egyptenaren, Grieken en Romeinen; waarschijnlijk zelfs in Peru, Mexico en bij Druïdische en Oud-Germaansche cultusvormen. Nog ligt het in de grondslagen van het Christendom, hoewel incognito, weggemoffeld als het ware. Het behoeft slechts opgewekt en vrijgelaten te worden, om weer de levende grondslag te kunnen zijn van alles, wat op het gebied van religieus leven en bewustzijn kan verwacht worden in de naaste toekomst.

Vraagstukken die aangeroord werden, maar niet tot een einde gebracht, noch opgelost, in *Elementen der Esoterische Astrologie*¹⁾, gaven vanzelf aanleiding tot de vraag, of zij niet zóó volstrekt cosmisch, zóó zeer het heelal doordringend zijn, dat zij de *nervus rerum* van alle ethica bevatten. Immers zij doordringen, maar daarom bouwen zij, den mensch zelf en zijn omgeving, zijn derhalve verantwoordelijk voor de mentale en moreele constitutie van de menschheid in het algemeen, zoowel als van iederen mensch in het bijzonder.

Eenige van deze vraagstukken zijn eenvoudig *thesen* van een volkomen ontwijfelbaarheid.

Veel van de cosmische of astrologische wijsheid en wetten is langs andere dan specifiek astrologische lijnen tot bewustzijn van den mensch gekomen of heeft onopgemerkt gesproken uit woorden van waarheid en diepe kennis. Astrologie heeft in onzen tijd een zoozeer technisch betrouwbaren mentalen grondslag gelegd en filosofisch zich zoo ver en zoo hoog uitgestrekt, zij het ook slechts gerealiseerd door kleine kring, dat zij haar aandeel in het universalisme van onzen tijd zonder eenigen twijfel heeft geleverd, geadapteerd als zij thans is aan de Oostersche zoowel als aan de Wester-

¹⁾ Uitg. Luctor et Emergo, Den Haag.

sche geesteshouding. Daarom moeten wij van haar de bouwmaterialen kunnen betrekken, dienstig en benodigd voor de structuren van toekomst-kerken, grooter en voornamer dan die van eenzijdige godsdiensten of secten.

De astrologie heeft bewezen 'niets bizonders' te zijn, doch in tegendeel het meeste universeele. Het is waarlijk niets minder dan universalisme, gelijk de wiskunde, universalisme op de wijze of op het gebied van de wijsheid (*Buddhi*), waartoe de mensch van het komende ras geleidelijk en trap na trap geleid wordt. Dit moet toegestemd worden zelfs al moet anderzijds worden erkend, dat onder de tegenwoordige generatie het universalisme nog slechts zelden hooger rang bereikt dan die van koopmanschap. De grondslagen van het universalisme liggen niettemin in de lucht, letterlijk, en op elk gebied van menscheijk denken en oriëntatie: Hermes-Mercurius is niet slechts de god van kooplieden en dieven, en Mars is meer dan oorlogs-god. Op het gebied van de religie en ethica zal de astrologie blijken in te houden, d.w.z. aan te bieden in de naaste toekomst, de universeele oplossing van alle mystieke traditie, cultus en riten, folklore, legenden. Op dat gebied mogen wij verwachten het hoogste niveau te bereiken, waar wij bevinden zullen, dat astrologie, theosofie, vrijmetselarij, symboliek in iedere lijn, mystiek en occultisme één zijn.

In de eerste helft der twintigste eeuw durft de psycho-analytische onderzoeking somtijds gebruik te maken van de astrologie, omdat 'daar in iets schijnt te liggen'. Psycho-technische instituten laten soms horoscopie onder hun tests toe, niet zonder levendig protest in hun omgeving. Astrologie wordt somtijds gevonden in een conditie, veel gelijkende op die van een gedroogd zeepaardje, dat als een bezwerings-middel van de zoldering hangt aan een draadje, bij de moderne kaartlegsters in voorsteden.

Daar zit iets in astrologie, dat ziet men langzamerhand hier en daar. Maar, mensch, ziet gij dan niet in, dat het in alles is, en dat alles erin ligt, dat het is de wetenschap, filosofie en religie van het heelal zelf? Geloofst gij niet, dat het de moeite waard is, die astrologie te bestudeeren?

Om te beginnen een citaat van H. P. Blavatsky uit *Isis Ontsluierd*¹⁾: Indien wij de zon moeten beschouwen niet alleen als het middelpunt van ons zonnestelsel, maar als „gelegen onder de directe verticale straal van de hoogere, geestelijke Zon, *Atma*“, en indien wij in de astrologie leeren een volkomen instemming met de overeenstemming tusschen menscheijke constitutie en cosmische constitutie in het zonnestelsel, zooals de Babylonische en Egypti-

¹⁾ *Isis Unveiled* II, p. 294.

sche grondstellingen van godsdienst en filosofie leeraarden, dan gaan wij inzien, dat geheel ons menschelijk verantwoordelijkheidsbeginsel ligt onder de directe heerschappij van dat zelfde centrale beginsel van *Atma*, het geestelijk Zelf, het eeuwig middelpunt van elke belichaming en van iedere expressie daarvan.¹⁾ Als ons gezegd wordt: „volmaakt te zijn gelijk onze Vader in den Hemel volmaakt is”, dan wordt *dit* bedoeld en niets anders. Niet minder en niet meer, het bevat alles. Er is hier geen sprake van 'eenigszins meerdere of mindere invloed', noch van eenige uitvlucht of ontsnapping aan de al-beheerschende cosmische wet.

Het zonnestelsel is een fysisch geheel, waarvan de Zon het hart is, en dat in zijn totaliteit in deze wereld der phenomena de expressie is van een Vader in den Hemel, die met vele namen genoemd werd. Een van die namen was „de Hoogere Geestelijke Zon”. Het doet niet ter zake welk ander beeld de mensch soms meent noodig te hebben of van Hem tracht te teekenen. In de *Geheime Leer* door H. P. Blavatsky werd een zeer uitgebreide cosmogenese uitgewerkt, om althans eenige notie omtrent de werkelijke geestelijke structuur van het heelal te geven, zoowel als van de oorsprong van onze fysische of fenomenale wereld. Deze eerbiedwaardige poging om dingen te verklaren, die tot nu toe voornamelijk werden verborgen gehouden met de uiterste zorgvuldigheid, kon slechts gedaan worden in een taal vol uitdrukkingen, die nauwelijks verstaanbaar waren voor het tegenwoordig Westersch verstand. Het zal zeker niet behooren tot de plicht van den tegenwoordigen schrijver, eenige correctie daarop te ondernemen, doch hoogstens een weg te openen voor een juist begrip van dat werk.

De *Geheime Leer* bevat één punt, dat hier vooral genoemd moet worden, nl. de aanduiding van een hiërarchie van 'Bouwers', mentale Wezens, wier functie het is, een phenomenaar heelal te construeeren naar het schema, dat geteekend werd in de wereld der gedachten. Zij moeten de *theoi* of motorische krachten zijn, waarvan Plato sprak. Duidelijk moet verstaan worden, dat dit het werk is van den Opperbouwheer des Heelals, genoemd door Vrijmetse-laren. Dit omvat geen hoogere regionen dan die van deze phenomenaar wereld, het *sangsara* der Tibetanen. Laat verder begrepen zijn, dat het *sangsara*, evenals het *empireum* der Grieksche mythologie, slechts 'illusoir' is in de beteekenis van een sluier geworpen over de *atma-vidya* of het nirwanisch bewustzijn, een uitdrukking, die nauwelijks begrijpbaar meer is voor het Westersch denken. Het woord *maya* echter, als een aanduiding voor deze wereld, moet niet begrepen worden als een 'betoovering', geworpen over de ster-velingen, die er zichzelf maar van te bevrijden hebben om de waar-

¹⁾ Vergelijk hier vooral E. E. A. p. 39.

heid te zien, niet als een soort van verdoling of verdwaasdheid. Niet als een poging van jaloersche goden, om zoo lang mogelijk den mensch uit het paradijs te houden, waartoe hij wil terugkeeren. Profaneering, dus misverstand, van hooge abstracties of esoterische stellingen komen in elke groote cultuur voor. Er is echter een Leer van het Oog en er is een Leer van het Hart, overal en in elke cultus en rite.

Dit *empireum* werd in *N.F.*¹⁾ en *E.E.A.* vergeleken met de projectie van een film op een scherm. Het ego was daarbij het beeld van de film, de Vader in den Hemel het licht daarachter. Dit wordt hier ten volle gehandhaafd.

Daar kan echter één ding aan toegevoegd worden, dat niet precies zoo door ons beleefd wordt in de filmvertooningen onzer tegenwoordige theaters, al is hun rol in onze beschavingsperiode ook een merkwaardige te noemen.

Cosmisch is het projectie-scherm iets meer dan een gevoellooze oppervlakte van linnen. Het zou eerder vergeleken kunnen worden met een gevoelige fotografische plaat of film, die bovendien gelijk een draad afgewikkeld wordt van de weefspoel der Nornen. Bovendien schijnt het dan wel alsof een fenomenale film geformeerd werd van uit de noumenale film, het ego, aan de binnenzijde van de lens zich bevindende. Het eene behoort tot de noumenale wereld, het andere tot de fenomenale wereld. De stelling 'zoo boven, zoo beneden' zou een beteekenis krijgen van te meer belang, en wel in de natuurlijke feiten. Deze fenomenale film is in zijn motorisch wezen het meest gelijk die van onze filmtheaters heden ten dage.

Wanneer men begrip gaat krijgen van de beteekenis van eenige oude legenden in folklore, ziet men, dat dingen, die gezegd zijn als onschuldige verhaaltjes voor kinderen, vaak zooveel letterlijke waarheid en exacte beteekenis inhouden, dat het nauwelijks aannemelijk schijnt. Als men het echter ziet, geeft het een schok als van een electrische stroom. Alzoo met de weefspoel der Nornen en haar draden, die gezegd worden de wereld te weven, waarin wij leven. Wij hooren de legende, wij zien het beeld, en wij meenen aanvankelijk te begrijpen een zekere vergelijking, die verhelderend werkt, omdat wij meenen begrepen te hebben iets omtrent de idee van tijd en zijn oorzakelijkheid. Maar wanneer nu blijkt, dat het iets meer is dan een schoon symbool en het symbool blijkt een natuurlijk feit te zijn? Als dit natuurlijk feit eens blijkt te zijn een sensitieve film, die als een draad zich afwikkelt in het gebeuren en de film blijkt te bestaan uit de werkelijke emanatie, uitgaande van een cosmisch mechanisme, het zonnestelsel, en zulks blijkbaar

¹⁾ *Natuurfilosofie*, uitg. Luctor et Emergo, Den Haag.

moet worden beschouwd als niets minder dan het leven van de Heer van Emanatie zelf ¹⁾, die geen ander is dan de Hoogere geestelijke Zon. Indien dat zoo is, wordt de beteekenis iets duidelijker, maar veel dieper. Dan krijgt het uitspinnen van de draden der Nornen te meer beteekenis voor tijd en causaliteit, voor lot en gebeuren.

De Nornen worden beschreven als *oude* vrouwen, die de draden des tijds uitspinnen; beide symbolische uitdrukkingen wijzen op het huis en de functie van Saturnus, Capricornus, in de Hindoe astrologie genoemd het „huis van de gehuwde vrouw“, de vrouw, die, als moeder, de draad van het menschelijk ras voortzet. In het spinnen van den levensdraad zijn de Nornen vertegenwoordigers van den Vader in den Hemel en zij voeren de plichten uit, welke behooren tot Zijne fenomenale wereld, het zonnestelsel, het *sangsara*. De Vader in den Hemel, die onze ego-film doorlicht, bevattende de hoogste elementen van de ziel, de noumenale film, doet zijn *cosmocratoren* en Nornen de fenomenale film uitwerken en uitspinnen, opdat het licht, dat uitgegeven werd, ook op de juiste wijze ontvangen en verwerkt zal worden in deze fenomenale wereld.

Hier vinden wij wederom de Wet der Polariteit, de twee zijden, de geestelijke en de stoffelijke. Het dubbel-proces, waarvan het eene deel in de noumenale of geestelijke wereld loopt (het ego), het andere in de fenomenale wereld (de persoonlijkheid), herinnert ons duidelijk de Christelijke formules uit *Genesis*, waar God ten eerste heet te hebben *geschapen* den mensch naar Zijn eigen beeld, man en vrouw (I, 27), en te hebben *gevormd* den mensch uit het stof der aarde, waarna Hij hem de adem des levens in de neusgaten blies, zoodat hij een levende ziel werd (II, 7, 8). Deze gelijkenis is inderdaad wel zeer gesluierd.

Laat ons een verder verklaring zoeken voor de Noorsche gelijkenis der Nornen: klaarblijkelijk is ieder hemellichaam, dat om zijn as wentelt, als een weefspoel: het emaneert en wentelt, beide bewegingen samenvoegend. De omgeving wordt doordrongen door de emanatie, het leven, dat zij mededeelen. Iedere zon is een 'heer van emanatie' voor zijn zonnestelsel. Iedere planeet is weder op dezelfde wijze een weefspoel, die de draad van zijn eigen wezen uitzendt en in het weefsel doet opnemen. Maar tevens is de planeet aan zijn oppervlakte weder als het weefsel zelf te beschouwen, waarin de draden, komende van de Zon en van alle andere cosmische weefspoelen, tezamen geweven worden met de draad van het planetair eigen bewustzijn, dat door de Maan gereflecteerd en aldus te verwerken gegeven wordt. Planeten, die geen maan (meer) bezitten, Venus en Mercurius, schijnen dat laatste proces niet meer

¹⁾ *Bhagawad Gita* III.

noodig te hebben en het zelfbewustzijn, uit hun cosmische aard, van zichzelf te bezitten.¹⁾

Het is een voortdurend weven, dat stellig niet ontsnapte aan de aandacht der sterrekundigen van ouds, maar heelemaal geen geheimenis meer inhoudt voor die van heden, nu de sterrekunde zoo duidelijk leeraart, hoeveel tijd de emanaties van het hemellichaam noodig hebben om een ander te bereiken, zoodat dingen, die heden hier gebeuren, eerst over zooveel jaren gezien zouden kunnen worden op een ster zoovele lichtjaren van ons verwijderd. Zoo werd vanzelf de gevolgtrekking aan ons overgelaten, dat de invloed, die wij alhier van onze omgeving mochten of zullen ondervinden, dateert van reeds zoovele jaren her.

Planeten en zonnen zijn eenvoudig gelijkenissen van het oer-atoom van stof, op een grooter schaal.²⁾

Indien deze wereld dus blijkbaar is van den aard van een doek, uit draden geweven, die elk voor zich weder zijn als een fotografisch gevoelige film, dan blijkt het scherm vervaardigd van dit doek, opvangende het licht van den Schepper of Bouwer, toch wel een ietwat meer belangrijke rol te gaan spelen dan het projectiescherm in onze filmtheaters.

Belangrijker ook dan een *maya* van den rang eener beneveling.

En indien ieder kind, dat geboren wordt, van oorsprong uit dit materiaal vervaardigd is, dan treedt de beteekenis van de horoscoop ons misschien wat nader tot het zoo klaardenkend Westersch verstand. Op het oogenblik van geboorte heeft het licht, uitgegeven door den Opperbouwheer, een indruk gemaakt op de stof van deze wereld, zooals die gebruikt wordt door de ziel, die geboren staat te worden en waarmee het ego klaarblijkelijk instemt of sympathiseert en daarom aanvaardt voor zijn expressie. De film, door het licht getroffen, zal ontwikkeld worden — dit is jeugd en groeitijd. Daar deze film niet statisch, maar dynamisch is, zal zij geprogresseerd worden — evolutie en ontwikkeling van karakter. De draad der Nornen wordt gesponnen in elken dag van ons leven en is altijd meer of minder gevoelig, ontvankelijk: Daarom hebben de transitoire 'invloeden' van planeten, Zon en Maan altijd eenige macht over ons, en wel voor zoover onze eigen teekening van temperament, gemoed en karakter in onze horoscoop ontvangen, kan verwerken en uit die omstandigheden zelf te voorschijn roepen.

Dit beeld van de processen in de wereld der phenomena, waarin, evenals in het patroon van het oer-atoom, alles gebaseerd is op de beginselen van emanatie en consumatie, is in zooverre denk-

¹⁾ Vergel. hierbij vooral E.E.A. p. 43.

²⁾ Vergel. N.F. en E.E.A., het beeld van het oer-atoom.

beeldig, als inderdaad de denkbeelden het begin der phenomenale wereld zijn en het begin van alle filmvorming hier beneden. Op deze wijze is *maya* te verstaan in de zin van *alles*, behalve het Eene Leven; de Eene Werkelijkheid.

Het *sangsara* is stellig niet een onbelangrijke sluier, gemakkelijk af te werpen, maar, zooals ook de Oostersche theosofie leeraart, als de eenige werkelijkheid, met welke wij in onze tegenwoordige phenomenale lichamen kunnen en moeten arbeiden. Dit werd eens zeer snedig opgemerkt door H. P. Blavatsky tot een van haar leerlingen, die luchthartig filosofeerde en speculeerde over 'immers slechts *maya*'. Het *sangsara* biedt de eenige gelegenheid voor intelligente wezens om atmische bewustheid te verkrijgen en nirwanisch bestaan te herwinnen. Dit is niet onbelangrijk en niet luchthartig te noemen 'immers maar *maya*'. Ons Bijbelverhaal van den uit het Paradijs verdreven mensch, die het Paradijs hoopt te herwinnen, zegt hetzelfde als de Oostersche voorstelling.

Wellicht is de Oostersche filosofie soms verbluffend voor het Westersch denken, dat altijd de satanische ontkenning tegenover ieder goddelijke schepping wil stellen. Dat verbluffende berust echter juist op dezelfde tweeledigheid. Zooals H. S. Chamberlain zeer terecht opmerkte, is de Oostersche filosofie doortrokken van tweezijdigheid, tweeledigheid, dubbelzinnigheid, maar zonder de behoefte van een ontkenning in den eigenlijken zin.

Daargelaten nu de sympathie van het ego, zooals die gewekt wordt door de zodiakale en planetaire omstandigheden, welke gelegenheid tot incarnatie geven, en of deze geheel bewust of onderbewust moet gedacht worden, ook of ze voor te stellen is als louter genegenheid of eenvoudigweg als automatische instemming van een cosmischen aard met een cosmisch feit, dus stellig meer gedwongen dan vrijwillig, in deze filosofische zin van het woord 'sympathie' is deze niet te ontkennen.

Nog iets moet hier worden vastgesteld, n.l. dat de regel „zoo boven zoo beneden" insluit de gelijkenis van de persoonlijkheid met den Vader in den Hemel, zelfs in deze bijzondere beteekenis, dat de persoonlijke expressie een afbeelding of afdruk is van het ego, projectie op het scherm van deze wereld. Die afdruk moet daarom, in ieder leven op aarde, de gelijkenis van het noumenale beeld dragen, hoezeer de ruwheid, ongeschiktheid, het gebrek aan voldoende gevoeligheid, de onwilligheid van de materie, waaruit het scherm bestaat, in ieder bijzonder geval tot zekere hoogte de uitgestraalde beelden van het Zelf meer of minder gebrekkig slechts kunnen weergeven en doen verstaan in deze wereld.

„Zelfs de hoogste Adept, in een nieuw lichaam geplaatst, heeft daartegen te strijden en het te onderwerpen, en bevindt dat die

onderwerping moeilijk is", schrijft H. P. Blavatsky ergens.¹⁾ De afdrukken of afbeeldingen, die wij 'persoonlijkheden' noemen, missen dikwijls de geniale streek van de meesterhand, schijnen somtijds caricaturen, lijn en kleur zijn vaak gebrekkig, lijnen van typeerende uitdrukking kunnen verloren gegaan zijn, beelden opgeblazen of saamgeschrompeld als in een convexe of concave spiegel, het feit blijft bestaan, dat slechts één ding noodig is, nl. zich-Zelf te zijn om „de Kenner van Alzelf te worden”.

Hieruit moet worden afgeleid, dat *wij* niet in deze ondermaansche wereld duiken om 'lessen te leeren', maar om ons Zelf te zijn en „volmaakt te zijn gelijk Onzen Vader in den Hemel”.

Dit 'ons Zelf zijn' vereischt meester zijn van het materiaal van het scherm, waarop onze afbeelding of afdruk in deze wereld wordt geworpen.

Eenmaal erkennende het feit van ons duiken in deze materiele wereld, gelijkende op dat van de lichtstralen, die hun indruk maken op een gevoelige fotografische plaat, moeten wij dadelijk ook toestemmen, dat deze indruk zal moeten worden ontwikkeld en gefixeerd. Helderheid en details, kortom alles in dezen indruk, hangt af van ontwikkelen en fixeeren. Neem het beeld in letterlijken zin, dan is er inderdaad weinig verschil te constateeren met wat wij in den mensch na zijn geboorte waarnemen. Men zou het zoo kunnen uitdrukken: de ontwikkeling van den menschenlijken astrologischen indruk op zijn gevoelige plaat in deze ondermaansche wereld geschiedt door wat zijn omgeving, d.i. familie, natie, ras, enz. eruit zal halen; het fixeeren, dat het onvergankelijk vastleggen moet zijn van dat wat deze omgeving ontwikkeld heeft, hangt in ieder geval en bij iederen mensch af van een zeker deel dier omgeving, zoowel als van zekere factoren van karakter, die het ego vermag tot uitdrukking te brengen; vooral van dat laatste. Het fixeeren is meestal en voor het grootste deel het werk van het Zelf.²⁾

De ontwikkeling van de persoonlijkheid is een proces van groei en progressie, opvoeding en gewoonte; fixeering natuurlijk voor een deel ook. Wat hier gezegd zou kunnen worden omtrent de macht van opvoeding en gewoonte, moraal, ethica, religie, enz., enz., zullen wij echter voorbijgaan.

Menschen, in wie opvoeding en gewoonte blijken tekort te schieten, worden zeer spoedig chaotisch en praktisch onbruikbaar in elke maatschappij en voor elke taak, tenzij het ego van een zeer superieure kracht is, die in hooge mate zichzelf weet te zijn en aldus weet te heerschen, te leiden en te fixeeren, wat hij een-

¹⁾ *Geheime Leer* Eng. ed. 1892, III, 570.

²⁾ Astrologen worden opmerkzaam gemaakt in dit verband hier op de polariteit Zon-Saturnus: ego-fixatie.

maal voor juist en als zijn eigen in deze wereld heeft erkend. Dat laatste neemt dan de plaats in van wat fixeering voor de groote menigte nog als regel moet zijn, nl. de discipline door de omgeving, sociale wet en zeden, onder welk stelsel dan ook. In het eerste geval oefent het ego eenvoudig de macht van zelf-opvoeding en zelf-disciplineering uit. Maar deze gevallen zijn zeldzaam.

Het verlangen naar vrijheid van ontwikkeling, het blijkbaar gebrek aan opvoeding, waaraan onze tegenwoordige periode van menschenlijke ontwikkeling lijdende is, laat daarom velen, ja massa's, eenvoudig zonder eenige behoorlijke geestelijke uitrusting voor het leven met betrekking tot ontwikkeling en fixeering.

Dit verlangen mag misschien de intrinsieke beteekenis hebben van de begeerte naar zelf-regeering in vele ego's, en in zooverre het dit is, moet het stellig onze innerlijke rechtvaardiging vinden. Zoover als dat gaat. En het gaat nog niet zeer ver, want van de eigenlijke macht van het ego over de persoonlijkheid blijkt nog steeds slechts in evenzeer sporadische gevallen. Niet bij de massa's, dronken van zucht naar vrijheid, maar onvoldoende stuurman klaarblijkelijk om zelfstandig hun schip te sturen.

Zelfs de hoogste Adept... „heeft te onderwerpen”... Dat beteekent werk. Ons Zelf te zijn, ons innerlijk licht uit te stralen op het scherm van deze wereld, beteekent werk. En werken is stellig leeren. In deze beteekenis mag de uitdrukking 'lessen leeren' worden opgevat. Dit is de wereld van werk en dit is de beteekenis van het woord 'werkelijkheid', zooals dat gebruikt werd in onze voorgaande deelen dezer trilogie. Klaarblijkelijk komt deze uitdrukking niet precies overeen met dat wat algemeen in de dialectiek van vele boeken op mystiek gebied gebruikt werd, bv. wanneer gezegd wordt, dat de wereld van de geest is de Eene Werkelijkheid, waarbij inderdaad het woord 'werkelijkheid' beteekent 'waarheid'. Wij zullen hier het woord werkelijkheid blijven gebruiken, zooals tevoren en zooals het gebruikt werd door de filosofie van vroeger eeuwen in de *theses: universalia sunt in re* (Abélard) en *universalia sunt ante res* (Plato), met betrekking tot de grondslag der *realiteit*. Wij nemen dus in ons woordgebruik het latijnsche *res* als identiek met ding of zaak, waarmede wij aanduiden het object of het objectieve, het beeld op het scherm. Het is eigenlijk niet juist, om het Zelf, minder nog het *Alzelf*, 'object' te noemen. Het aan te duiden als het Eene Subject zou juist zijn.

Laat ons ter verduidelijking één punt toevoegen: wat men genoemd heeft 'de Eene Werkelijkheid' of de 'eigenlijke Werkelijkheid', zou nog kunnen zijn de werkzaamheid van de Bouwers van de cosmos, zooals de *Geheime Leer* die beschrijft. Maar dat is stellig niet meer de Eene Waarheid, al ware het wellicht te noe-

men een innerlijke werkelijkheid. Nauwkeurige onderscheiding op dit punt is zeer noodig.

In ons voorbeeld van de film-projecties is de eigenlijke of oorspronkelijke 'werkelijkheid' die van de lamp, de film en de lens van de camera. Een afgeleide of secondaire werkelijkheid ligt in de ruimte tusschen lens en scherm, een tertiaire werkelijkheid is het beeld op het scherm.

Met betrekking tot het drieënheden-beginsel in dit stelsel van film-projecties komen wij tot het besluit, dat het verscheidene cosmische verhoudingen symboliseeren kan, welke op zichzelf nog vrij ver van elkaar af staan. In de eerste plaats is te noemen die van mentaal-astraal-fysiek in de macrocosmische zin van het woord¹⁾, welke de beteekenis dragen van geest-ziel-lichaam. In deze macrocosmische drieënheden is geest in zichzelf het Zijnde, de 'Vader in den Hemel, die volmaakt is', onveranderlijk en niets te leeren behoevende, niets te bereiken hebbende in deze werelden hier omlaag, anders gezegd: hier 'aan den omtrek' van de openbaring. Ziel op zichzelf is daar het beginsel van beweging, lichaam het beginsel van verandering. Het laatste alleen kan met recht gezegd worden te beteekenen 'werk' of 'werkelijkheid'. Dat laatste doet weer op zijn beurt duidelijk uitkomen het beginsel van de geheele drieënheden in zichzelf: het werk zelf bestaat uit mentale, astrale en fysieke werkzaamheid of werkelijkheid. Alleen in dezen zin kan gesproken worden van hogere realiteit ten opzichte van een uiterlijke of lagere realiteit. In die beteekenis gaat de vergelijking met het film-projectie-voorbeeld meer in het bijzonder op. In den macrocosmischen zin is het beginsel van lichaam dat wat de Tibetaan noemt het *sangsara*, waarin *karma* werkzaam is en waaraan de mensch niet ontsnappen kan zoolang hij er verkeert, hetgeen volkomen bevestigd wordt door het Christelijk evangelie naar Matheus (V. 26): „....Gij zult daar niet uitkomen totdat gij zelfs de laatste penning zult betaald hebben.”

Zoover als menschelijke wezens in staat zijn te verstaan of te weten hun eigen wezen, kunnen zij niet verder komen dan het begrip van wat Shri Krishna zegt: „Niets is er in de drie werelden, wat Ik te doen heb, niets onbereikt wat te bereiken is; toch neem ik deel in handeling.”²⁾

Dit is het doel, dat bereikt moet worden en waarin wij ons Zelf zijn, volmaakt als de Vader in den Hemel volmaakt is, en waarin wij zullen heerschen over de minerale, vegetale en animale rijken van deze wereld, zooals *Genesis I* het stelt.

Het leven van het ego in de persoonlijkheid is te vergelijken met

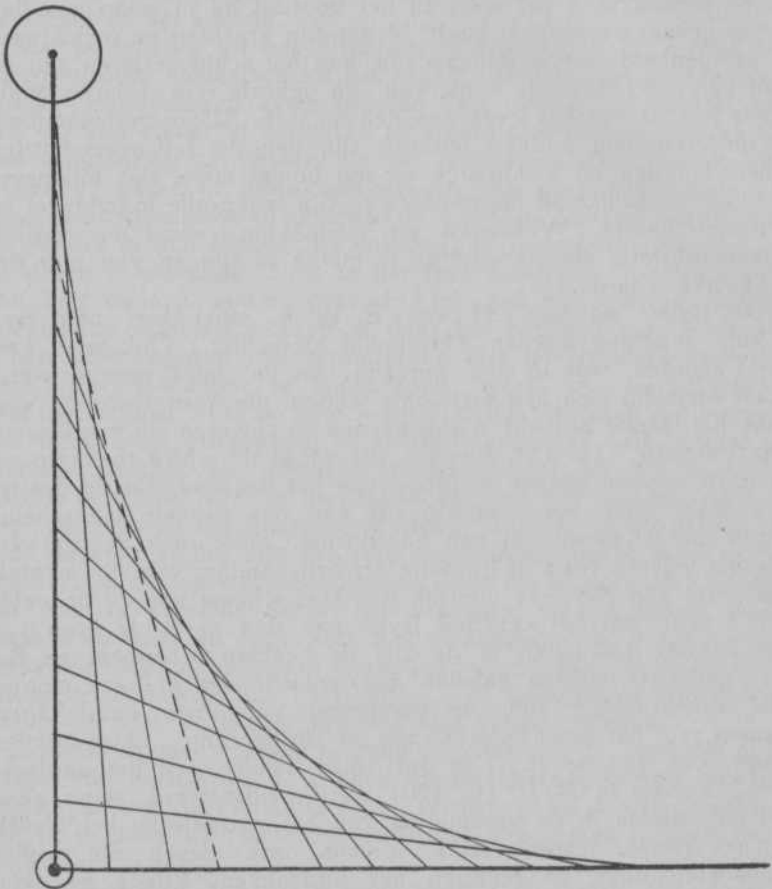
¹⁾ Vergelijk N.F. p. 58, hoofdstuk IX.

²⁾ *Bhagawad Gita* III, 22.

het bestaan van den stuurman op de brug van een schip. Het hangt af van omstandigheden, zoowel als van de constructie, vaart enz. van het schip zelf, hoe hooge eischen gesteld zullen worden aan zijn bekwaamheid. Eén ding is zeker echter: Indien in gevaarvolle omstandigheden de stuurman voor een enkel moment slechts de macht verliest over het roer, zij het doordat hij in slaap gevallen is, het gevaar onderschat heeft, of dat zijn krachten en inzicht van de gelegenheid niet toereikend zijn, kan het schip verloren zijn en door een schipbreuk de winst van een geheele reis verloren gaan. Dit is juist zoo in het leven van den mensch. Alleen verwaandheid en onwetendheid kunnen oorzaak zijn van de zelf-overschatting zijner deugden en kwaliteiten in zoo hooge mate, dat hij meent in zijn persoonlijkheid opgewassen te zijn tegen alle individueel en collectief karma. Welslagen en mislukking, winst en verlies, blijken tenslotte slechts uiterlijk te meten te zijn en van zeer betrekkelijke waarde.

De figuur op pag. 41 van E. E. A. moet hier nog eens te hulp geroepen worden. (Herhaald hierachter.) Ook moet herhaald worden, wat in den aanvang van dat boek gezegd werd: „Laat niemand zich aan astrologie wijden, die geen theosofie verstaat, het laatste bedoeld in algemeenen en zuiveren zin van Cosmische Filosofie.” (p. 15). Een les, die wij in de ethica thans vooral ter harte moeten nemen op grond van het beginsel, dat de geestelijke Zon, *atma*, de oorsprong is van ons geheele menschelijk wezen, en de elementen van Sagittarius-Capricornus de Bouwers zijn van iederen vorm of formatie der belichaming; van zijn mentale wezen tot zijn fysieke uiterlijk toe. Het schema van de bedoelde figuur zegt, dat het centraal leven van den geest de bron van alles is, dat gedachten in de ziel de beelden scheppen, en dat deze gedachte-beelden geladen met gedachte-kracht onze motorische drijfkrachten zijn, de oorsprong van onze handelingen. Zanon zegt het bijna letterlijk zoo tot zijn leerling: „Onze opinies, jonge man, zijn de engel in ons; onze handelingen het aardse deel.” Zooals in N. F. (p. 120) werd geïllustreerd, staan geest, ziel en lichaam in de verhouding van het potentieele, het ideeële en het reële, respectievelijk. Zooals onze ideeën zijn, zullen of moeten onze handelingen het uitdrukken. Ethica kan dus niet slechts bestaan uit gedragsregelen, gesteld door een uiterlijke wereld en zelfs niet hoofdzakelijk, maar moet ontleend zijn of althans haar hoogste waarde ontleenen aan de ideeën, opinies, bedoelingen, die achter de handelingen liggen. In zooverre schieten uiterlijke wetten en maatregelen absoluut te kort. Wäre ethica kan nimmer veilig zijn onder de hoede en bewaking van maatschappelijke structuren. In de religie zal deze visie op de ethica het eerst tot uitdrukking moeten komen. Door de studie van astrologie

krijgt deze overtuiging eerst haar volle waarde in een astrologische levensvisie: de heerschappij van de ziel over het lichaam is hier zoo klaarblijkelijk, dat het belang van deze verhouding ten opzichte van ethica zoo niet volstrekt, dan toch stellig aanvaard moet worden als te zijn het overwegend motief.

Het leven van de ziel omvat het mentale en het astrale plus de elementen van het fysieke, die onzichtbaar zijn, de etherische. Biologie zoowel als psycho-analyse hebben bewezen de invloed van gedachte-kracht en emoties op het lichaam. Deze beide wetenschappen hebben reeds de aandacht gevestigd op het verband tusschen de beginselen van het menschelijk wezen en die der menschelijke werkzaamheden, ziel en lichaam. Nogeens mag hier wel

onder de aandacht gebracht worden echter, dat deze cosmische dingen niet incidenteel, maar essentieel zijn en dat zij niet zoo nu en dan wel eens optreden, maar dat *alle* gebeurtenissen in de wereld der phenomena essentieel van dien aard zijn. Altijd.

De invloed van gedachten op de geschiedenis der menschheid is al-omvattend, maar wanneer wij het eens zouden moeten zijn met de uitspraak van een zeker schrijver, dat „de (officieel) bekende geschiedenis der menschheid genoemd moet worden de geschiedenis der misdaad”, dan zouden de gedachten der menschen blijkbaar niet zorgvuldig genoeg met wijsheid en liefde geleid worden om geluk op aarde te verzekeren. Moge bewustheid der verantwoordelijkheden, zooals een astrologische wereld-visie die doet geboren worden, dit verbeteren.

In zekeren zin is de mensch de schepper van zijn handelingen in deze wereld op overeenkomstige wijze als de godheid de schepper is van de wereld in zijn geheel, noumena en phenomena tezamen. De mensch, die zijn passer ter hand neemt, welke zijn mentale, astrale en fysieke beginselen symboliseert, demonstreert daarmee zijn gelijkenis met 'Gods beeld'. En zeer stellig is hij verantwoordelijk voor de krachten, die hij te werk stelt.

Zoodra de mensch eenmaal ontwaakt is als een waarnemer, misschien beter gezegd een centrale post van waarneming, in deze wereld van phenomena, is hij instinctief zoozeer bezig zijn bewustzijn, d.i. zijn wezen, naarbuiten te werpen, dat hij onwillekeurig vervalt in de fout, zichzelf te assimileeren met de wereld daarbuiten. Dat is zelfs zoover gegaan, dat een soort filosofie uitgewerkt werd, die de pretentie maakte, dat de fysieke wereld alleen bestaat in de verbeelding van den fysieken mensch. Dit is de verkeerde kant van het opgaan in eigen ideeën. Die verkeerde kant wordt genoemd 'ideotisme'. Men zou weliswaar nog kunnen zeggen: wanneer wij kunnen waarnemen mineraal, plant en dier, dan moet er iets van het minerale, het vegetale, animale in ons eigen bewustzijn aanwezig worden geacht. Maar behalve deze abstract-filosofische gedachte vertelt de geregistreeerde waarneming ons niets omtrent ons-Zelf, en door die waarneming worden wij in geen deele veranderd, behalve dan het geregistreeerde feit, dat toegevoegd wordt aan onze inventaris van indrukken. Zonder te willen beweren, dat onze omgeving ons niet zou kunnen schaden of weldoen, moet filosofisch vastgesteld worden, dat de waarneming op zichzelf nietig is ten opzichte van ons inwezen, nietswaardig ten opzichte van ons Zijn. Dit is natuurlijk de reden waarom Yogi's getracht hebben zich hermetisch af te sluiten van de uiterlijke wereld, zooveel als mogelijk. Deze geesteshouding is meer waarachtig dan die van den Westerschen mensch, culmineerende in een zoogenaamde subjectiviteit, welke alle werkelijkheid tracht toe te schrijven aan slechts één

pool van het proces. Niets kan bestaan, ontstaan of gebeuren, dat niet voortkomt uit twee polen, die van gelijk belang zijn in dat gebeuren.

Dit alles moest even geconstateerd worden, ten einde het recht te hebben te zeggen: en zie nu naar het wezen van horoscopie. Het kind, dat geboren wordt, is geen waarnemer in den zin van bewust registreeren zijner indrukken, maar is de afbeelding of afdruk van een onzichtbaren vorm, menschelijk beeld in gelijkenis met het wereld-beeld. Mogen wij stellen, dat deze wereld is 'God's beeld', dan staat daar dus: „de mensch is geschapen naar God's beeld". Het verschil tusschen het feit van een bewust waarnemer met zijn bewuste registratie daarvan, het natuurlijk bewustzijn van deze fenomenale wereld, en het feit van de overeenkomst tusschen beeld des hemels en beeld op aarde is klaarblijkelijk. De intensieve, intrinsieke en alles beheerschende beteekenis van het laatste moet zeer duidelijk worden. Beide feiten verhouden zich als de vormelijke tot de etherische wereld, als het alledags-bewustzijn tot het 'onderbewustzijn'. Voor deze fenomenale, vormelijke wereld is de ether der ruimte de oceaen des levens, uit welke zij door condensatie en concentratie gevormd wordt. Deze condensaties of kristallisaties zijn de fysieke phenomena. Astrologie toont de wet volgens welke de processen van condensatie, kristallisatie en concentratie plaats hebben.

De mensch verschijnt in deze wereld klaarblijkelijk als een condensatie van een psychisch wezen en geestelijke waarheden. De aard van deze condensatie is wat genoemd werd in een Oosters woord, vol filosofie en mystiek, *karma*.

Karma bestaat uit actie en reactie, welke natuurlijke gevolgen zijn van oorzaken, die vooraf gingen, en ontstaat op het moment waarop de werkzaamheid optreedt, met de hoogste te beginnen. Op dat moment houdt het beginsel van vrijheid op. Althans zoover als het beginsel van wil betreft. Nemen wij 'wil' strikt in den zin van oorspronkelijke oorzaak van expressie, dan is zij synoniem met vrijheid, evenals *karma* met gebondenheid of bepaaldheid.

Terugkomende op het beeld van de tooverlantaarn of film-projectie: de vrijheid van de lichtbron op zichzelf wordt niet aangetast, noch ongedaan gemaakt in het minst door de lantaarn, die haar omsluit, noch door de film, die ervoor geplaatst wordt, evenmin door de lens, waardoor de lichtstralen zullen vallen; niet door de lucht, door welke de lichtstralen gedragen worden, noch door het scherm waarop zij het beeld zullen projecteeren. Dit beeld intuschen heeft een zeer samengestelde afkomst blijkbaar en is bepaald door deze en door alle bijzondere onderdeelen van die afkomst. Derhalve is het beeld zeer weinig of niet meer vrij. Niet veel meer

vrijheid is toegestaan aan onze persoonlijkheid in deze fenomenale wereld, beeld op het scherm geworpen door het ego. Zoodra als, in de hoogste regionen der noumenale wereld, de centrale Vonk uitgesproken werd in de zeven oorspronkelijke stralen van verscheiden kleuren, beteekent dit evenzoovele oorspronkelijke wegen van involutie en evolutie. Alles in het heelal is reeds toegewezen aan de een of aan de andere van deze principieele begrenzungen. Want dit is wat zij zijn. Indien dit moge genaamd worden *Dharma*, dan heeft zelfs *Dharma* zijn principieele begrenzing. Verder zal ieder ego, in zijn eigen lijn van *Dharma*, zijn ideeën en idealen ontwikkelen, welke op hun beurt zullen voortzetten het beginsel van begrenzing of beperking. Het ego is gebonden aan zijn ideeën en idealen, gelijk vervolgens weer de persoonlijkheid als een geheel zal gebonden worden door de gedachte-vormen, ontwikkeld door het ego, tengevolge van de ideeën en idealen; tenslotte door de handelingen, die de gevolgen zijn van de gedachte-vormen in deze wereld van handeling of werkelijkheid.

Wat blijft er aldus over van de vrijheid van wil? Er is niet één enkel oogenblik, waarin de persoonlijkheid ook maar eenigszins vrij kan zijn van de beperkingen. Er is gezegd: begeerte bindt den mensch. Maar begeerte is slechts één zijde van de kracht, die leidt van de gedachte-vormen naar de handelingen, van de stroom tusschen de twee polen van deze fenomenale wereld. In deze beteekent de gedachte-vorm praktisch reeds *karma*, dus begrenzing. Iedere gedachte-vorm, aan welke het ego zich door zijn ideeën en idealen verbindt, bindt het tegelijkertijd aan de handelingen, die het gevolg ervan zijn.

Wat maakt dus de vrijheid van het ego uit? — Vrijzijn van gedachte-vormen, dat is zich aan géén verbinden. Deze vrijheid is van primair belang voor ons in deze fenomenale wereld. Het vermogen om te kiezen tusschen *ja* of *neen*, tusschen doen of niet-doen, denken of niet-denken, wordt door ons bij voorbaat aangenomen, omdat het zoo klaarblijkelijk juist voor ons is, dat wij het niets anders kunnen denken. Dit drukt echter geenszins 'vrije wil' uit, maar 'vrije keuze', *libre arbitre*. Deze vrije keuze is dus gegrond op de betrekkelijke macht van het ego met betrekking tot zijn persoonlijkheid of voertuig, omvattende gedachten, gevoelens en handeling tezamen.

Het beginsel van vrije keuze wordt algemeen aangenomen door elke groote cultuur en maakt de grondslag uit van ethica en moraal.

Natuurlijk moet de vraag gesteld worden: hoe weten wij, dat wij onze beslissingen niet nemen als gevolg van een of andere suggestie, hetzij weldadig of kwaadaardig? Dus: hoe weten wij en hoe kunnen wij zeker zijn van onze individueele vrijheid van keuze zelfs? Het verschijnsel van suggestie is den mensch sinds eeuwen

en eeuwen bekend. Het is niet de Westersche filosofie, die het uitgevonden heeft. Dit verschijnsel was het beginsel waarop berustte de invocatie van hoogere machten, zoowel als ook de wijding van tempels en andere heilige plaatsen. Hun invloed op de menschheid is wel bekend en was goed gegrond. In lagere regionen is het verschijnsel de grondslag van zwarte magie, daar waar het gebruikt werd voor de bevordering van persoonlijke begeerten. Dit is in het Oosten nog beter bekend dan tot nog toe in het Westen. Het heeft geen zin, dit te ontkennen. In tegendeel. De gestelde vraag moet daarom beantwoord worden op deze wijze: wij ondergaan suggestie uit ongeziene bron, zoowel als verbaal tot ons gericht, door zichtbare en tastbare persoonlijkheden, wij worden aangedaan door fysieke en zichtbare gebeurtenissen. Dit wil zeggen, dat het gebied van het bewustzijn ruimer is dan materialisten geneigd zijn aan te nemen.

Het element van onderscheiding in ons zelf moet zoowel het onzichtbare als de zichtbare zijde van deze wereld in aanmerking nemen. Het ego heeft zijn ideeën en idealen wakker te houden en trouw te blijven onder beide soorten van omstandigheden, de zichtbare en de onzichtbare. Het onderscheidingsvermogen heeft te beslissen niet alleen tusschen zwarte en witte kiezelsteen in deze wereld op aarde, maar ook tusschen zwarte en witte gedachtevormen in de wereld van het denken. De eene wereld is het symbool van de andere.

Als een eenzijdige kwestie was dus de vraag onlogisch en zeer onvolledig. Op die wijze kan ze niet beantwoord worden. Wij zijn stellig 'beïnvloed' door suggesties en van alle soorten. Maar evenzeer zeker zijn wij beïnvloed door alles, wat onze oogen waarnemen en onze ooren hooren in deze wereld, door feiten, ervaringen en gevoelens, door de boeken en couranten die wij lezen, door opvoeding en al het overige van ons dagelijksch leven. Maar dit is juist het materiaal, dat de vrije keuze te behandelen heeft; dit is het materiaal waar het heele menschelijk leven, moraal en ethica en godsdienst inluit, om gaat. De ongeziene wereld levert ons geen meer geheimzinnige vraagstukken dan de wereld der feiten van het dagelijksch bestaan te midden der phenomena, die immers uit de noumena voortkomen. Op elk moment kan een gedachte worden geprojecteerd in ons bewustzijn door een of andere 'magiër' of wetenschappelijke experimentator of religieus of sociaal fanaticus. Maar er is geen reden voor ons om deze aan te nemen, tenzij wij ermee accoord gaan en er de verantwoordelijkheid van op ons nemen en mede wenschen te dragen. Dat is het punt.

Niet alleen wat wij ondervinden in het tegenwoordig leven, zichtbaar of onzichtbaar, gebeurtenissen, gedachten en feiten van dit

leven op aarde doen ons aan, er zullen evenzeer invloeden stammen uit vorige levens en deze trekken in het tegenwoordig bestaan beantwoording aan en worden meer of minder bewust door ons gereproduceerd. Het onbewuste of onderbewuste daarin wordt door ons vaak over het hoofd gezien of niet gekend. Het is wellicht te verklaren door aan te nemen, dat wij op grond van vorige levens nog immer kwaliteiten hebben, die gelijksoortige kwaliteiten aantrekken in het tegenwoordig bestaan, gelijksoortige personen, dezelfde ego's, die in een vorig leven een rol gespeeld hebben. Het eene feit beteekent precies hetzelfde als het andere echter. Alles tezamen brengen deze verschillende overwegingen niet de minste verandering in het beginsel van vrije keuze, dat deze wereld, onze omgeving beheerscht. Wanneer wij op zeker moment ons niet in staat gevoelen invloeden af te schudden, die ons bezig zijn te beheerschen of eenige betoovering over ons werpen, dan verkeeren wij juist in den toestand om bewust te worden van deze essentieele plicht, die wij als een ego de onze moeten noemen: dat is vrij te zijn. Als wij dat op een moment niet kunnen, moeten wij terdege gevoelen, dat wij het leeren moeten. En als dat zoo is, doe het dan onmiddellijk. Kome wat wil. Wees bewust van de centrale bron van vuur en water, blaas vuur of spuw water, of beiden. Maar bevrijdt u-zelf op hetzelfde oogenblik, dat gij gevoelt: gij kunt niet. Gij zult misschien denken, dat het u uw leven zal kosten — het zal evenmin uw leven kosten als wanneer gij 's ochtends moet opstaan en inderdaad opstaat en onmiddellijk, ook al gevoelt gij u zoo lui en loom, dat gij een dag na de nacht zoudt kunnen slapen. Het gaat weliswaar om uw leven. Maar andersom. Wanneer gij dit gevoel „als of het u uw leven zou kosten” te boven zijt gekomen, dan — maar ook alleen dan — zult gij uw leven vinden, de levenskracht, waardoor gij een levend mensch zult zijn immer daarna. Dit is wat Jezus leeraarde tweeduizend jaar geleden: „Wie zijn leven wil behouden, die zal het verliezen; maar wie zijn leven verliest om mijnentwil, die zal het vinden.” (*Mattheus XVI, 25*). Dit is de nauwkeurige beteekenis van het geheele vraagstuk van den zoogenaamden vrijen wil, zegge vrije keuze.

Op een hooger stadium komt de vrije keuze natuurlijk steeds meer nader tot vrije wil. Het ego, dat zich bevrijdt van zijn ideeën of idealen, is een later stadium in de evolutie, maar daarmee hebben wij in deze fenomenale wereld niets te maken, waar immers juist deze ideeën en idealen heerschen en moeten gehoorzaamd worden.

De hoogste ideeën en idealen van Boeddhisme en Christenheid leiden naar bevrijding uit deze 'kerker', de fenomenale wereld, door verloochening of sublimering. Eenmaal de verticale

koers sturende, valt menig idee en ideaal weg, tezamen met de gedachte-vormen der lagere wereld.

Inmiddels gaan twee verschillende opvattingen van plicht samen met twee verschillende stadia in het proces der menschelijke evolutie, nl. de uitgaande en de terugkeerende boog: op het uitgaande pad en zoover als het uitgaan betreft, is de duidelijke plicht van het ego bevat in de maçonnieke formule: „zijn werken bouwen in gelijkenis van zijn idealen”. Voor zoover de ingaande weg betreft, waar het ego terugkeert uit zijn 'verbanning', zooals het wel eens genoemd is, en waar hij streeft naar weder-eenwording en niet-bestaan, *Nirwana*, daar bouwt het niet langer aan eenig werk in deze wereld van phenomena; zijn zelf-opgenomen taak is vervat in nog slechts één woord: bevrijding. Elk van deze twee stadia kan vele, zeer vele, levens in beslag nemen. Het eerste stadium kan eindeloos verlengd worden door de ego's, die het als hun plicht beschouwen, voor de menschheid het 'vaderhuis met vele woningen' te bouwen. Deze bouwers zijn de eigenlijke Vrijmetselaren. Dit werk is de eigenlijke Vrijmetselarij. Het andere stadium zou genoemd kunnen worden dat van den asceet of yogi. Toch, hoewel zeer moeilijk te begrijpen, zijn de twee eigenlijk één en het eene kan niet zonder het andere bestaan; beide processen kunnen tezamen plaats vinden tot zekere hoogte in één persoonlijkheid en in één leven, hetzij na elkaar de bijzondere aandacht en het accent ontvangende, dan wel tezamen optredende zelfs, in dezelfde periode des levens, maar dan waarschijnlijk met eenigszins verschillend accent. De yogi kan helpen om de toekomst van het menschelijk ras op te bouwen, de Vrijmetselaar zal waarschijnlijk niet veel goed werk doen voor zijn medebroederen, tenzij hij hen toont en leert de bevrijding van *karma*.

In de mystieke en zeer diepzinnige formule van schepping, vervat in de *Stanza's van Dzyan*, grondslag waarop de *Geheime Leer* door H. P. Blavatsky werd geschreven, is elke bron van schepping genoemd 'een centrum van vuur en water'¹⁾, vader en moeder, welke namen even goed kunnen beteekenen electriciteit en magnetisme, als ook geest en stof, orde en chaos. Chaos is de naam voor ruimte, waarin een wereld gebouwd wordt door orde of wet. In diagrammen, samen te stellen uit die, welke gegeven werden op pag. 25 en 41 in E. E. A., kan dit beginsel worden uitgebeeld. Evenzeer is het reeds vervat in het beeld van de sfeer met zijn middelpunt, dat een grondslag vormde van N. F., grondslag der geheele schepping, beeld der godheid in de hermetische leeringen. Het is „de directe verticale straal van de hoogere, gees-

¹⁾ Stanza III voornamelijk. Vergl. *Geheime Leer* Eng. ed. 1892, I, 99 e.v.

telijke Zon, *Atma*, de geestelijke Vonk", die het horizontale vlak van schepping treft, waarin het bouwwerk plaats zal vinden¹⁾. De geestelijke straal, die het stoffelijke vlak van schepping treft, en daarmee kruist, toont het kruis-symbool, het 'wereld-kruis'²⁾, het beeld van vader en moeder, vuur en water, de electrische stroom en het magnetisch veld, oorzaak en gevolg. Daarom is dit het beeld van de schepping. Het wereldkruis ligt ten grondslag aan alles. Blavatsky zei het terecht, dat niets bestaan kan zonder een oorzaak. Zoo kan het Hoogste Wezen zeer zuiver genoemd worden 'de eerste oorzaak'.

Het middelpunt van het kruis illustreert 'het middelpunt van vuur en water', dat de cosmische beteekenis in zich draagt van die eerste oorzaak en van het Al en niet anders is dan de 'meetkundige plaats' van schepping. Het kruis als symbool in de religie, magie, filosofie en ceremonie is verspreid over de geheele wereld. Het Christelijk kruis maakt daarop geen uitzondering, doch is een van de vele natuurlijk. De christologie geeft daarmee met groote klaarheid het feit aan van de eeuwige alomtegenwoordigheid van God, vertegenwoordigd door den Zoon in de wereld. Dit bevat de cosmische wet voor ieder deeltje en voor ieder menschelijk wezen. Goddelijke wet, geïncarneerde wet.

Wie de wet in dit symbool doorleefd heeft, zal nooit meer naar vrije wil vragen, vooral niet wie het beleefd heeft in eigen leven en wezen. Dat is het nut van symboliek: de symbolen zien, herkennen en ze leven als de rechte weg.

Het vlak van schepping is eenvoudig genoemd 'het veld' in die poëtische wedergave van cosmische beginselen, in het kleed van ethica, de *Bhagawad Gita* (XIII). Het ego, de Zoon van den Vader, is de Kenner van het veld.

Niemand behoeft een nieuw wetboek van ethica te schrijven. Dat is reeds gedaan. Schrijver dezes verzoekt slechts een gids te mogen zijn naar geschriften en beelden van Isis' eigen land.

„Het veld en de Kenner van het veld" is inderdaad een wonder-schoone formule. Een formule van cosmische waarde onder de primaire en essentiele beginselen van schepping: in één greep worden samengevat het veld, Taurus, de kennis, Gemini, en de Kenner, Aries, d.i. hij of het, dat de Kenner zal zijn door te kennen. Het is essentieel het feit van kennen, dat het verbindt met de tegenpool. Object-subject en 'de betrekking tusschen de beide'.³⁾

Het feit van kennen, onmiddellijk en zonder eenig soort van op-

¹⁾ *Isis Ontsluierd* II, Eng. ed. p. 294 noot.

²⁾ *Geheime Leer* I, voorrede Eng. ed. p. 34.

³⁾ Vergelijk Bhagawan Das: *De Wetenschap van den Vrede*.

onthoud of zonder tijdruimte bestaat in het gelijktijdig optreden van twee polen in hun wederzijdschheid van samenwerking. Inderdaad, alles in de schepping bestaat uit twee tegenovergestelde polen, die vijandschap of samenwerking beteekenen. Het feit vindt uitdrukking in het schema van de horoscoop. In I—VII, Ascendant—Descendant, Medium Coeli—Imum Coeli, is de wet van Zelf—Nietzelf uitgedrukt, welke in het menschelijk bewustzijn de uitdrukking van de wet der polariteit is. Het menschelijk bewustzijn neemt het zelfs waar op die hoogte, waar het den Schepper der wereld in beeld brengt, tegenover wien de mensch een Booze of Opstandige Engel plaatst. God en Satan verschijnen aldus in de religie als de eerste en opperste uiting van de wet der polariteit. De geheele horoscoop is de uitdrukking van de 'betrekking tusschen de beide'.

Dezelfde wet veroorzaakt in het menschelijk begrip een veld of wereld tegenover het bewustzijn van het Zelf. Dit is weer oorzaak van de voorstellingen, die het bewustzijn van het Zelf verrijken door het feit, zooals de wereld erdoor wint in licht, de emanatie van het Zelf.

En hier is de vierheid van *vuur, aarde, lucht, water*, wijders te noemen met de namen Zelf, Wereld, Openbaring, Ervaring. Deze vormen de grondslag van bewust bestaan, derhalve van ethica en moraal in alle cycli van evolutie.

Daarom werd gezegd: „Weet ook, dat Ik de Kenner van het Veld ben in alle velden.” „....Kennis van het veld en van den Kenner des Velds, dat is naar Ik meen de kennis.” (XIII, 2). „Telkens als een wezen geboren wordt, een onbewegelijk of een bewegelijk, weet dat het is uit de vereeniging van het Veld en den Kenner des Velds.” (26) „Evenals de alomtegenwoordige ether wegens zijn fijnheid niet bezoedeld wordt, zoo wordt het Zelf overal in het lichaam zetelend, niet bezoedeld. Evenals de eene Zon de geheele aarde verlicht, zoo verlicht de Hebbber des Velds het geheele Veld, O Bharata.” (32, 33).

„Weet, dat Ik de Kenner van het Veld ben in alle velden.” — Het is het ik, het Zelf, dat spreekt, het Middelpunt, middelpunt van alle cirkels eromheen, dat is van elk dier cirkels. „God is een sfeer, waarvan het middelpunt overal en de omtrek nergens is”, was de leering van het Hermetisme en Neoplatonisme omtrent dat wat wij nu nog steeds noemen met het onbegrepen woord God. De leering, waarin astro-cosmologie met zijn immanentie God's en zijn cosmisches humanisme moet uitloopen.

Cosmisch humanisme gaat samen met cosmisches bewustzijn. De immanentie God's kan worden weergegeven of vertaald door cosmisches immanentie. Dit is wat ondervonden en bewezen wordt

door moderne Westersche schrijvers als Walt Whitman¹⁾, William James²⁾, Dr. R. M. Bucke³⁾, P. D. Ouspensky⁴⁾. Getuigenissen als van J. Trevor omtrent oogenblikken van extatisch bewustzijn, zijn illustraties van de hoogste beteekenis: „God is hier” — en „...ik gevoelde, dat ik verzonken was in de oneindige oceaan God's”. (V. R. E. p. 397/98).

„Cosmisch bewustzijn is een derde vorm (van bewustzijn), welke evenver boven zelfbewustzijn staat als dit boven eenvoudig Bewustzijn”, zegt Bucke. „Het eerste kenmerk van cosmisch bewustzijn is, zooals de naam aanduidt, een bewustzijn van de cosmos, dat is van het leven en de orde van het heelal”. (C. C. p. 2.) „De Verlosser van den mensch is cosmisch bewustzijn — in de taal van Paulus — de Christus.” (p. 5.) „Cosmisch bewustzijn verschijnt blijkbaar het meest in individuen van de manlijke sexe, overigens hoog ontwikkeld en menschen van goed intellect, hooge moreele kwaliteiten en zeer gezond fysiek. Het treedt op omstreeks dien tijd van het leven, dat het organisme op het hoogwaterpeil van efficiency staat, op den leeftijd van 30 tot 40 jaar.” (p. 55.)

Met betrekking tot progressieve horoscopie is gemakkelijk te zeggen, dat cosmisch bewustzijn waarschijnlijk niet zal optreden vóór tenminste 28 jaar, d.i. voordat de eerste omloop van 360° door de progressieve Maan gemaakt is; in vele gevallen echter niet vóór 56 jaar: de tweede omloop. Voorts toont de horoscoop de aanleidingen en aanleg te bestaan in méér objectieve factoren dan a-prioristische voorkeur voor een van de beide sexen.

Cosmisch bewustzijn als bewustzijn van de cosmos is bewustzijn van Schepper en wereld beide, van het Veld en van den Kenner van het Veld. Dit doet de *Gita* ons zien. Strikt genomen kan de kennis van God slechts zijn bewustzijn van God. Geen mensch kan een redelijk woord omtrent God de Schepper spreken, Kenner van het Veld, als hij niet God ervaren heeft in zijn eigen kwaliteit van kenner, met zijn menschelijk bewustzijn zelf een veld zijnde. Menschelijk bewustzijn kan slechts getuigenis geven van goddelijkheid op grond van eigen ervaring, welke op zijn beurt weer het gevolg is van kennis van het veld door den kenner van het veld. Beide moeten aanwezig zijn in den mensch. En zijn het. Als deel van 'God's schepping' heeft hij zijn deel aan beide. Hij is een

¹⁾ Walt Whitman, *Leaves of Grass* Afgekort: L. G.

²⁾ William James, *The Varieties of Religious Experience*. (Longmans, Green & Co., London 1913): V. R. E.

³⁾ Dr. R. M. Bucke, *Cosmic Consciousness*. (Innes & Sons, Philadelphia 1905): C. C.

⁴⁾ P. D. Ouspensky, *Tertium Organum*. (London, Kegan Paul, Trench Trubner & Co., 1934: T. O.; *A New Model of the Universe*. (idem 1934): N. M. U.

bepaald begrensde veld of cirkel, maar geen cirkel is zonder middelpunt: God is het middelpunt. Als een middelpunt is Hij in alles en allen, alomtegenwoordig en almachtig. Het middelpunt is het essentieele in allen en alles, het '*Ding an sich*' van Kant. De mensch in zichzelf of het menschelijk wezen in zichzelf, zijn hoogste Zelf, is God en dit schijnt de juiste formule te zijn of in elk geval de meest essentieele formule voor immanentie. Een andere zegswijze is: de mensch in zichzelf is een god. Dit is wat Jezus in herinnering bracht, als een oude Joodsche leering blijkbaar. Walt Whitman zeide het op deze wijze: „Het is een prachtige waarheid, dat alle menschen iets bevatten in zichzelf van den kunstenaar.” Inderdaad, God als de Opperbouwheer en de Groote Wiskunstenaar is de Groote Kunstenaar.

Indien in de natuur het minerale, het vegetale en het animale rijken van formatie zijn en het menschenrijk beschouwd moet worden als het collectieve domein van deze drie en daarin goddelijke incarnatie plaats vindt in lichamen van materie (*Genesis I*), behoorende tot die drie rijken, als voorts de hoogere zijde der schepping omvat de goddelijke werelden, werelden van goden en God, dan mag het beeld van het zonnestelsel, zooals het gegeven werd in E. E. A. p. 84 en 97, wel beschouwd worden als een vrij zuiver symbool der schepping: een middelpunt, waaromheen de cirkel tot vele cirkels is uitgedijd. Elke cirkel duidt een rijk van openbaring aan, een specifiek gebied of ondergebied van de phenomenale (materieele) wereld. In werkelijkheid even zoovele graden van spiritueele (creatieve) kracht, aldus tot bestaan verwekkende even zoovele graden van expressie van cosmisch leven en licht.

De stellingen en tegenspraken van monotheïsme en polytheïsme — in menig opzicht mogen zij ijdel en onnoodig schijnen — verdienen toch onze nauwkeurige aandacht en zelfs waardeering. Er zijn eeuwen geweest, dat zon-aanbidders zich ter aarde wierpen voor de opkomende Zon. Men zou dit 'vorm-dienst' kunnen noemen. Toch hadden zij de hoogste vorm gekozen, de vorm van God zelf. Er moge twijfel bestaan of dit of dat volk wist en verstond of bezat werkelijk *monotheïsme* (Israël, Christenheid, Islam) of ten hoogste een *henotheïsme* (Babylonië)¹⁾ of tot de gedachte van een eenig god slechts kwam als „een god met een begin”, iets als een synthese of opperste godheid, hoofd van de goden (Egypte²⁾, Griekenland). Niettemin is de centrale god, de eene God noodwendig *Atman*, welke sanskriet naam blijkbaar onver-

¹⁾ Prof. B. Baentsch, *Altorientalischer und israelitischer Monotheismus* (Tübingen 1906).

²⁾ Gerald Massey, *The Natural Genesis*. (Williams and Norgate, Londen 1883). Deel I, p. 5.

taalbaar is in Westersche talen tot nog toe en wiens verschijning of voertuig de Zon is.

Gerald Massey heeft gelijk, wanneer hij opmerkt: „Ra, als een totale godheid, omvat de zeven geesten of zielen, die aan zijn schepping vooraf gingen, als de zeven geesten van de Grootte Beer. De eene god van de Avesta, Ahura Mazda, is samengesteld uit de zeven geesten of Amshaspends, die voorafgegaan zijn aan zijn heerschappij. Een naam voor den zonnegod Ra is 'Teb-Temt', en *Temt* beteekent verzameld...” (p. 6). Het schema van de wording van *het* of een zonnestelsel vanuit abstracte beginselen, zou dit bewijzen (E. E. A. p. 41). De abstracte beginselen, die voorafgaan aan de geboorte van een Zon, levend middelpunt in eene wereld van phenomena, *zijn* inderdaad zeven: de geestelijke drieëenheid en de vier groote grondslagen der stof, hoeksteen van den troon, zooals de *Geheime Leer* verklaart (bv. I, Stanza VII, 1).

Gezegd wordt, dat 'de zeven' in ons zonnestelsel hun oudere broeders vinden in de zeven sterren van het sterrebeeld de Grootte Beer, zoowel als in die van de Pleiaden. In elk geval gaan de abstracte zeven vooraf aan elk middelpunt of begin van leven op het gebied van de phenomena.

Is dan in de wereld van God en goden de cirkel met zijn middelpunt niet langer het beeld van schepping? Waar zou het meer primair van toepassing moeten zijn dan dáár? Hoe kunnen wij dus ooit de gedachte hebben van een centraal of allerhoogsten God zonder een kring of kringen van goden om zich heen, of van een veelheid van goden zonder een synthese en centraal punt van Oorsprong en Tegenwoordigheid, Samenvatting en Macht, een Opperwezen? Als de naam 'god', hoe dan ook, beteekent hemelsch wezen, dat is etherisch of abstract, wat kan de toestand van geestelijke of goddelijke werelden in onze voorstelling en bewustzijn anders zijn dan die van een gradueelen etherischen toestand en groeiende abstractheid tot het Absolute toe. (*Geheime Leer*). En als het zonnestelsel in zijn geheel genomen wordt als symbool van schepping, wat kunnen de planeten in hun loop rond het middelpunt, de Zon, dan anders voorstellen en belichamen dan de goden, die de wil God's uitvoeren door te 'motoriseeren' of 'dynamiseeren' de statische macht van Zijn Centraal Wezen? Geest is statisch, ziel is dynamisch, lichaam is beide. In het menschelijk bestaan wordt daaruit de taak afgeleid, zichzelf te blijven te midden van het rumoer der wereld, door de goden vertegenwoordigd en verzorgd, omdat zij het beginsel van beweging vertegenwoordigen, goddelijk zoowel als demonisch. Zeer terecht en in overeenstemming met deze definitie van hun wezen noemde Plato de goden met de naam *theoi*, bewegers. Astrologie leert in

onzen tijd het zelfde. Cosmisch zijn er geen andere 'bewegers' dan de planeten, hoewel niet alleen als hemelsche *lichamen*. De planeten, ziel en lichaam, zijn de motorische krachten of bewegers van de Wereld, naar ziel en lichaam.

De geest, God, *Atma*, is de Stille Wachter in het middelpunt, de Kenner van het Veld in alle velden.

In overeenstemming met N. F. en E. E. A. moeten drie rijken van Geest en geesten beschouwd worden: in onderling verband als de beginselen van potentialiteit, idealiteit, realiteit. Met betrekking tot het menselijk bestaan: Geest op zichzelf (*Atma*, God), geesten van de menselijke ziel (*Buddhi*, *Manas*, *Kama*) en geesten van het menselijk lichaam (natuur-geesten, bouwers en vernietigers van den vorm of *Vahana*).

In de wereld van phenomena zijn de laatste 'tehuis', de geesten van de ziel hebben er hun ambassadeurs in de planeten. God-*Atman* heeft zijn zetel in de Zon, gelegen als die is „onder de directe verticale straal van *Atma*, de geestelijke Zon”.

In de lijn van het Universeele en van Centraliteit moet wel God-*Atman* het middelpunt innemen en aldus zijn wereld beheerschen. In een zonnestelsel regeert de Zon het stelsel. Het beginsel van 'de wereld' ligt gesymboliseerd en aangeduid in de kristallijne sfeer van Saturnus, de 'Ring-niet-verder'; de goden van de ziel moeten natuurlijk geplaatst zijn tusschen middelpunt en omtrek, zooals het beginsel 'ziel' staat tusschen geest en lichaam. En aldus zijn de planeten de overbrengers van God's boodschappen aan zijn schepselen. Dit werkt de astrologie uit.

In een menselijke horoscoop is daarom de zodiacale plaats van de Zon en haar huizen-positie de aanwijzing voor de manier waarop God's wezen zich in de persoonlijkheid uitdrukt; de planeten, werkzaam op het gebied van de ziel zoowel als van het lichaam, in goed en kwaad, duiden op goddelijke en demonische krachten, die de 'wil God's' ieder op zijn wijze trachten uit te voeren of tegen te werken. De aspecten van Zon met planeten geven de verhoudingen tusschen God en de uitvoerders van Zijn macht. De Zon is vertegenwoordiger van het ware Zelf, evenzeer als het rijzend zodiacaal punt de persoonlijkheid aanduidt en de karmische rol, die deze te spelen heeft; de Maan de wegen en wijzen omvat, waarop de ziel de motieven, planetaire, goddelijke of demonische stimuli, zal uitwerken. Met betrekking tot dit laatste geldt het oude gezegde: „de wijze beheerscht zijn sterren, de dwaas gehoorzaamt ze”.

Dogmatische en orthodoxe of formalistische kerk-mensen zullen deze stellingen vaag en misschien misleidend vinden, evenzeer als astrologen tot de slotsom moeten komen, dat zij volkomen logisch en natuurlijk volgen uit hunne voorstelling der wereld.

Indien een cosmisch symbool waarheid zal voorstellen, moet het open staan voor lezing en interpretatie in alle beteekenissen en zijn inhoud op elk gebied van bestaan toepasselijk zijn, gelijk een formule in de wiskunde. De formule is eenvoudig genoeg, het aantal toepassingen is eindeloos en moet voor alle bijzondere gevallen gevonden worden.

De structuur van het zonnestelsel, genomen als symbool van schepping in het algemeen, illustreert zeer wel de cosmische wet volgens welke het leven ontwikkeld wordt en vervolgens geheel onderworpen aan de wetten, die zijn bestaan binnen zijne grenzen bepalen, in alle rijken en regionen.

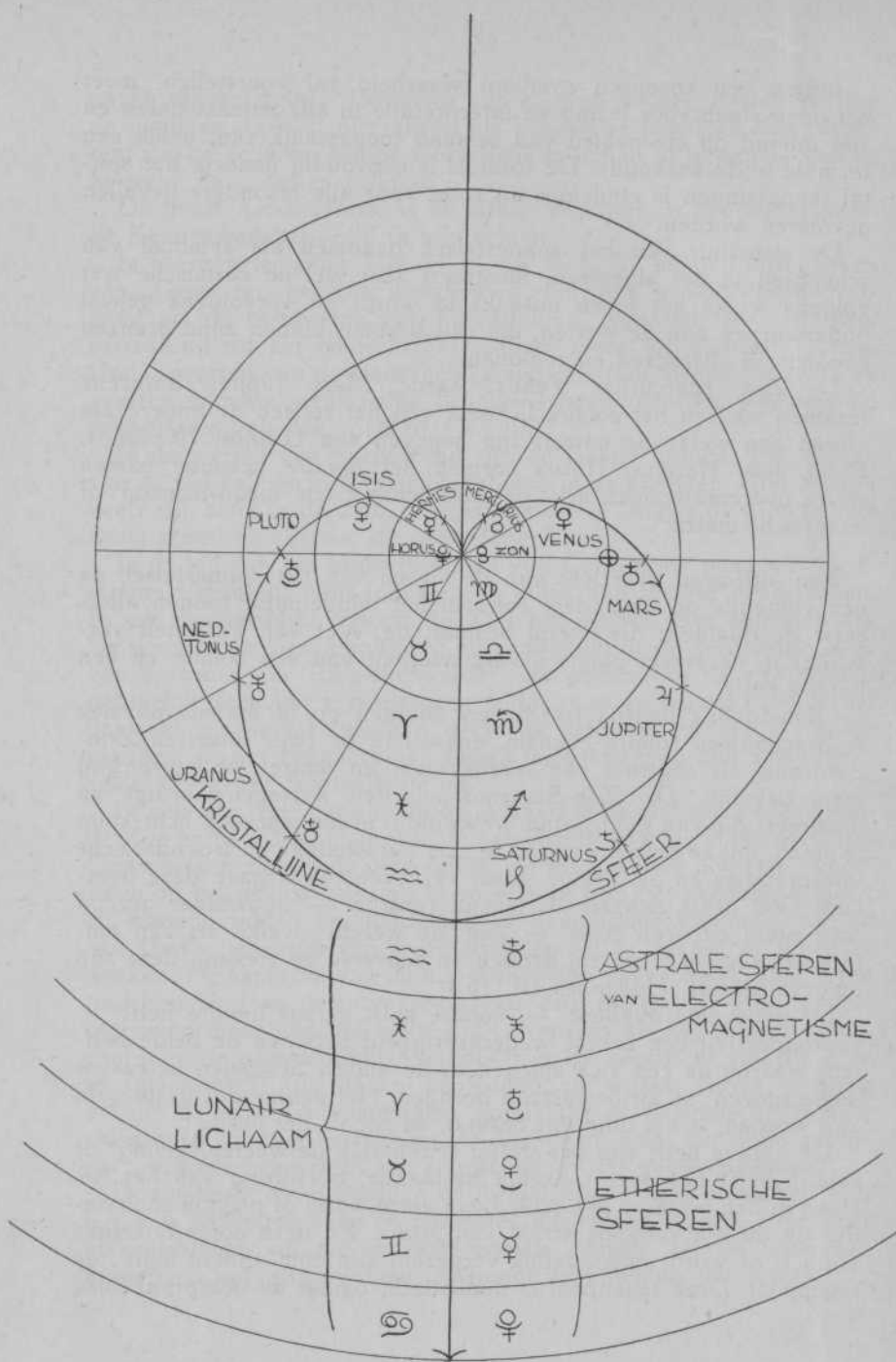
De Zon, Mercurius, Venus, Aarde, Mars, Jupiter, Saturnus tezamen vormen het *solaire* lichaam van het stelsel; de andere zes sferen aan welke de namen zijn gegeven van Uranus, Neptunus, Pluto, Isis, Hermes, Horus vormen het *lunaire* lichaam; namen welke overeenstemmen met 'fysiek lichaam' en 'maan-lichaam' of 'etherische matrix'.

Een algemeen overzicht van de sferen van het zonnestelsel, de een volgende op de andere rondom het middelpunt, toonen allereerst de dualiteit, die overal bestaat: de Wet van Polariteit verschoont in de eerste plaats als de dualiteit van een *solaire* en een *lunaire* helft.

Onmiddellijk daarna treedt een dualiteit op in het als fysiek te beschouwen *solaire* lichaam, en wel in de twee uitersten Zon-Saturnus, als centrum van levenskracht en omtrek of begrenzing respectievelijk. De Zon-Saturnus-polariteit vertegenwoordigt en illustreert die van God-Satan, welke aldus in een cosmisch licht komt te staan, dat ze bevrijdt van al te zeer persoonlijke en legendarische interpretaties en als eenige, maar verheven, wedergave dèze overlaat: God geeft zichzelf als levend centrum — nog nader gezegd 'zijn eenig geboren zoon' — aan 'de wereld', welke als zijn omtrek het eeuwig leven zal hebben, in zooverre en zoolang deze zijn omgeving blijft. (*Johannes III, 16.*)

De genoemde dualiteit — *solaire* helft *versus* *lunaire* helft — vooronderstelt een zekere wederkeerigheid tusschen de beide helften, waarbij de een zich spiegelt in de ander. Spiegelen beteekent 'kennisgeven' of tot bewustzijn brengen. Het eenige dat gespiegeld kan worden, is het ding dat bestaat, en zooals het bestaat.

De *lunaire* helft van het stelsel is zekerlijk de weerspiegeling, de *solaire* helft het oorspronkelijk bestaande, oorsprong van het bestaan in den vorm op het gebied van vorm, vorm of phenomenon onder de directe verticale straal van *Atma*. En deze oorspronkelijke vorm is of wordt onmiddellijk vergezeld van zijn 'andere helft', de tegenpool. Deze tegenpool is dualistisch, omdat de oorspronkelijke

vorm dualistisch is, vorm en vormloos wezen respectievelijk (*rupa* en *arupa*): twee polen stellen zich tegenover de Zon, allereerst vormelijke tegenpool, die is zijn vormelijke omtrek (Saturnus); vervolgens de weerspiegelde Zon. Dat laatste zou het einde van het Maan-wezen genoemd kunnen worden, etherisch wezen in *ultimo ratio* (Cancer-sfeer, Horus-sfeer).

Het oorspronkelijke, dat subjectief en van den aard van het Zelf is, gehoorzaamt de Wet van Polariteit en wordt daarom geobjectiveerd. Dit is wat vorm-schepping beteekent: 'getuigenis geven' van zichZelf door objectiveering. Dit is getuigenis geven van God, wat de heilige plicht van den mensch genoemd wordt in alle godsdiensten ter wereld.

De spiegel is een cosmisch symbool vol beteekenis. De zeer universeele inhoud zal niet ieder zoo onmiddellijk gebleken zijn bij het aanschouwen van het bekoorlijk beeldje van Narcis.

Getuigenis geven beteekent spiegelen en werd reeds eerder gedaan, nl. waar de wereld der noumena gereproduceerd werd in de wereld der phenomena.

Het geschiedt wéér in de lunaire helft van ieder levend stelsel, door de spiegeling van de oorspronkelijke zonnehelft, waardoor een *aura* geschapen wordt, welke zich geleidelijk ontwikkelt tot een tweede, maar voor het fysiek oog onzichtbaar voertuig, dat tenslotte bij hoogen graad van ontwikkeling het stralend *augoïdes* zal worden.

Vanuit een toestand, die misschien 'nevelig' genoemd zou kunnen worden, wordt het maan-lichaam geleidelijk ontwikkeld en 'georganiseerd', krijgt daardoor een soort 'systematisch' bestaan. En zooverre als de planeten der solaire helft 'lunaire' elementen bevatten, zullen deze voornamelijk in de lunaire helft gespiegeld worden op kenbare wijze.

Nu is op zichzelf *het* lunaire in alle dingen het beginsel van het abstracte, als het ware de *naam* of *idee* van het *ding*. Zoo zijn de beginselen der planeten in de solaire helft, Zon, Mercurius, Venus, Aarde, Mars, Jupiter, Saturnus, als lunair beginsel vertegenwoordigd door hun sferen, als solair beginsel door hun fysieke bollen. Deze sferen worden gespiegeld in de lunaire helft. Waarschijnlijk echter *minus één*, die van de Aarde, die de *vormelijke* synthese beteekent, maar als 'vorm' geen beteekenis kan hebben in de *onvormelijke* wereld behalve als een spook of als eene onvormelijke synthese. De Aarde is geen planeet-beginsel op zichzelf in cosmischen zin.

Zoover als de planeten van de solaire helft hun eigen *aura* of etherische matrix hebben aangeduid door of georganiseerd in fysieke organen van secondaire rang, *manen*, zullen deze manen klaarblijkelijk spiegelen als organen of planeten in de lunaire helft

van het stelsel. Daar zullen zij van primair belang zijn: de secundaire organen in het primaire lichaam spiegelen zich als primaire organen in het secundaire lichaam. De 'lunaire satelliten' van de solaire helft worden aldus (eenigszins solaire) planeten in de lunaire helft. Onwillekeurig hechten wij aldus aan het begrip planeet eenigszins het begrip van te behooren tot de solaire helft. Dit bevestigt het begrip van planeten als vertegenwoordigers van de gekleurde licht-differentiaties, voortkomende uit het witte licht.

Als zoodanig is een planeet dus eigenlijk min of meer misplaatst in de lunaire helft en heeft als zoodanig daar de betekenis van, meer of minder, profaneerende ontkenning van het eigenlijke wezen van het lunaire. Om dezelfde reden profaneeren de planeten in de solaire helft meer of minder de abstracte natuur van hun lunaire omgeving (*matricen*) door deze uit te drukken in fysieke manen.

Op dezelfde wijze zou men kunnen zeggen, dat Saturnus, als 'vorm' de ontkenning is van de solaire inspiratieve kracht des levens, *Fohat*, en dat hier reeds begint de gewoonte van 'beelden maken van zijn God'. Oorspronkelijk is het eenvoudig de stoffelijke uiting van dat wat aan geestelijke zijde 'openbaring' genoemd wordt.

Manen, als ontkenning van het lunaire op zichzelf, geven uitdrukking aan een bijzonder soort matrix en deze ontkenning zou men kunnen opvatten als blijk of bewijs, dat die matrix zeer sterk in zich bevat houdt elementen van deze fenomenale wereld, hetgeen natuurlijk wijst op een lager type. Dit verklaart eenigszins waarom Mercurius en Venus geen manen hebben: hun plaats in het stelsel duidt op een hooger type, en wel boven het niveau waarop van 'ontkenning' van het geestelijke sprake kan zijn. Daarom moeten wij niet verwachten, dat planeten gevonden zullen worden in de sferen van Isis, Hermes of Horus, spiegelende die van Venus, Mercurius, Zon.

Dit alles doet ons zien *tien planetaire sferen*, in welke fysieke planetaire bollen of organen geplaatst zijn, met inbegrip van de Zon. Dit is precies wat het systeem der Tarot-kaarten te verstaan geeft: tien planetaire kaarten boven de twaalf zodiacale maakt te zamen tweeëntwintig *Groote Arcana's*.

Waarom is de Maan van de Aarde niet weerspiegeld als een planeet in de lunaire helft van het stelsel, zou wel gevraagd kunnen worden. Het antwoord moet zijn: zij is stellig weerspiegeld, niet als een planeet echter, doch als een *drempel*, scheiding en onderscheiding makende tusschen de geprofaneerde sferen (Uranus, Neptunus, Pluto) en de drie welke abstract bleven (Isis, Hermes, Horus). Dit betekent, dat geen verdere planeten buiten Pluto moeten verwacht worden in ons stelsel.

In de astrologie leeren wij zekere ontwijfelbare eigenschappen als die der planeten. Eenmaal aangenomen, dat de Zon de naast-bijliggende expressie voor God, de Bouwer of Groote Bouwheer van de fysieke wereld is, dan moet daartegenover Saturnus genoemd worden het beeld, Jupiter de naam, Mars de kracht God's. Aan de andere zijde van de Aarde, de middelsfeer, vertegenwoordigt Venus het beginsel van liefde, Mercurius dat van wijsheid, de Zon, als het Zelf, de waarheid God's. Liefde-wijsheid-waarheid is de besturende drieëenheid in de maçonnieke Loge, parallel met het beeld van het zonnestelsel, hierin zoowel als in de overeenkomst van de drie secondaire officianten met de planeten van vorm, naam en kracht. De Aarde in de synthetische middelsfeer draagt de geboorte van den Zoon.¹⁾

Anders gezegd: drie faculteiten maken deel uit van God's 'eigen wezen': door het menschelijk bewustzijn gekend als liefde of licht, als wijsheid of kennis, als de inspiratieve kracht van het wezen zelf of waarheid respectievelijk. Drie kwaliteiten in de andere helft van de solaire helft, de materiele zijde, antwoorden daarop: die van begrenzing of vorm (Saturnus), van naam of inwezen, dat zich verbreidt door ontwikkeling of groei (Jupiter), en van afgeleide kracht, die ontstaat door absorptie of dorst (Mars).

Tengevolge van faculteiten en kwaliteiten tezamen, vertegenwoordigt Saturnus het rijk der simpele vormen; *mineralen*, Jupiter het rijk van groeiende en ontwikkelende vormen, *planten*, Mars dat van groeiende vormen met zekere eigen doch afgeleide kracht en persoonlijke zelfstandigheid, die zichzelf vrij kunnen bewegen ten einde zich en de soort te vermenigvuldigen, *dieren*. Deze drie rijken zijn onvermijdelijk in het stelsel.²⁾

De maçonnieke Loge, die een beeld is van de solaire of oorspronkelijke zijde van het stelsel, leert dat de mensch op aarde, in de middelsfeer, tempel van God, en in zijn lichaam hetzelfde beeld herhalende, moet dorsten naar liefde, de wijsheid liefhebben en door liefde en wijsheid erkennen en herkennen de waarheid. Om-trent I en II zeide Zanoni zeer terecht: „Liefde beter begrepen is wijsheid.”

Dit is wat het eerste boek van 's menschen wetboek van moraal en ethica regeert tot en met zijn geestelijke meerderjarigheid in den derden graad. Het stelt en bouwt zelfbewustzijn, zooals de mensche-lijke persoonlijkheid die verstaan kan. In dit deel van zijn evolutie vereenzelvigt de mensch zich met de stof. Het stoffelijk lichaam heeft het accent, het bewustzijn is samengesteld uit de ervaringen van de zinnen en de daarop gegrondveste gedachten. Gelijk de *Bhagawad*

¹⁾ Vergelijk *Johannes III*, 16.

²⁾ Vergelijk E.E.A. hoofdstuk IV.

Gita leert: „De zinnen bewegen temidden der voorwerpen van de zinnen” (V, 9), daarmee dit deel van 's menschen evolutie kenmerkende.

Zoodra de mensch begint, zich met geest, met God, te vereenzelvigen, zullen de geestelijke faculteiten heerschen over de kwaliteiten der stof en de mensch meester worden over de drie rijken der natuur, gelijk *Genesis* I hem zeide te zijn. Liefde, wijsheid, waarheid, die de positieve faculteiten hebben doen ontwaken, maken de grondslag van cosmisch bewustzijn uit, waarin liefde niet langer wordt gevraagd, doch gegeven, wijsheid niet slechts geliefd, doch verbreid, waarheid niet slechts geëerd doch erkend en geleefd wordt in woord en daad.

Dan heeft de mensch zijn *magna charta* van geestelijken vrijdom gewonnen. Van een opperhoofd of koning der dieren werd hij een Zoon God's. Dit moment in de evolutie van den mensch werd wonderschoon weergegeven door de allegorische en romantische schildering in het Babylonische *Gilgamesh Epos*: Enkidu, het opperhoofd van de dieren in het wild, werd vereenigd als een broeder met Gilgamesh, den voor twee-derde goddelijken mensch.¹⁾

De verscheidenheid der menschen heeft zichzelf uitgebeeld tot een zoo groote verscheidenheid van 'beelden God's', dat een groot aantal verschillende ideeën en idealen omtrent God en religie ontstaan zijn en strijd gegeven hebben tusschen menschen, meer dan eenig ander belang in het leven.

Saturnus, Jupiter, Mars hebben hun aandeel gehad in het ontwikkelen van deze verscheidenheid in de menschen, zooals in elk deel en alle schepselen der natuur. Maar de mensch moest meer worden dan een natuur-wezen. Hij moest daarboven uit komen, verder komen en juist door de rijken der natuur meester te zijn, ze te kennen, te besturen en zichzelf te blijven, neen, tot zich-Zelf te komen, daarna dit zijn bewustzijn over te geven aan het Al-Bewustzijn.

Klaarblijkelijk is cosmisch humanisme, door sommigen genoemd een 'vierde humanisme' niet een waanwijze verbeelding van materialistische persoonlijkheden, maar een zelfverwerkelijking van het Ego — al moge die werkelijkheid misschien nog ver af staan.

De eerste polarisatie van geest en stof in den mensch op aarde komt aan den dag in zijn dorst naar liefde (Mars-Venus). Dit toont onmiddellijk de geweldige betekenis van het probleem sexueliefde in het leven van den mensch.

Liefde en sexe zijn twee uitdrukkingen van het universeele leven — *fohat* — het eerste noumenaal of geestelijk, het andere pheno-

¹⁾ R. Campbell Thompson, *The Epic of Gilgamesh*, Luzac & Co., London 1928.

menaal of stoffelijk van rang. De mensch, die eenmaal begrepen heeft de elementen der esoterische astrologie als de grondslagen van de wetenschap des levens, zal nimmermeer een phenomenon aannemen in de plaats van zijn noumenaal wezen, dat, als drager van goddelijke macht, in staat is phenomena op te bouwen, eindeloos. Liefde is 'het ding op zichzelf' en 'van God'. Sexe is het phenomenon. In een zonnestelsel, dat phenomenon is van begin tot einde, is liefde echter geworden het cosmisch polaire tegendeel van sexe *sine qua non* en op welk gebied of niveau de sexueele expressie moge plaats vinden. Dit moet niet vergeten worden in de religieus ijverende, maar vaak te zeer blinde kruistocht tegen sexe.

Als het hoogere of goddelijk motief en noumenon *heiligt liefde* sexe.

In het woord *libido* — van het oude keizerlijk Rome tot onze moderne psycho-analisten toe — heeft de mensch zijn overtuiging uitgesproken, dat in deze wereld de kracht van sexe het meest karakteristieke phenomenon is van *fohat*, de kracht des levens, en het leven zelf zijn direct specifiek noumenon.

Er zijn gevallen, waarin het lichaam met zijn kracht van sexe schijnt werkzaam te zijn voor eigen rekening, schijnbaar zonder eenige Liefde erachter, ja zelfs in een of andere groeve vast te loopen en tot opstand te komen. Toch is dat wat ons toeschijnt slechts één pool van de twee — wat weten wij van de andere pool? Wij weten alleen zeker, dat die onzichtbaar is, abstract, ongrijpbaar, maar ook dat die er zijn moet. Zooals de Rev. R. J. Campbell van de Londensche City-temple eens zeer juist schreef in zijn boek *The New Theology*, moeten wij zelfs liefde aannemen achter zoo-vele misdaden, en het optreden van sexueele, tyrannieke en andere maatschappelijke mislukkingen in vele gevallen toeschrijven aan liefde, die strandde.

De horoscoop is altijd en in elk geval 'het beeld God's', zonder één enkele uitzondering. Mars ontbreekt nooit, evenmin Venus.

De wetenschap der horoscopie toont vele gevallen, waarin de kracht van een planeet — b.v. Venus — zwak is, meer of minder belemmerd wordt, weinig of niet tot uitdrukking komt, tegenover gevallen, waarin de invloed van een planeet op den voorgrond treedt, gemakkelijk en harmonisch werkt.

De filosofie der horoscopie, die een uitzicht opent op het leven op aarde in het algemeen, komt tot gevolgtrekkingen ten opzichte van de menschelijke evolutie, waarin de eene strijd na de andere volgt en erkend moet worden als een groeiprocess, en waarin men niet ontkomt aan de overtuiging, dat perioden van welvaart en tegen-spoed, *ups and downs*, elkaar noodwendig moeten volgen in cyclischen gang.

In een nederwaartsche boog zal Venus moeilijk naar buiten

treden, vooral in karakters, waar zij nooit vaste voet nog kon krijgen. Dan wordt slecht werk gedaan, weinig of geen licht wordt gegeven en de liefde-pool blijft grootendeels, zoo niet geheel, verborgen voor het oog in deze wereld, dat in zulke perioden slechts uitingen van sexe wellicht waarneemt. Doch wat weten wij voor zeker? Laat ons niet oordeelen naar verschijnselen slechts.

Er zijn twee polen. Dit staat vast. De wet van polariteit is nimmer afwezig en kan niet zomaar 'misbruikt' worden.

Zijn er dan geen andere expressies of phenomena van liefde? Expressies zijn er zeer zeker, andere phenomena niet. Het is misschien juist in dit geval, dat het verschil tusschen 'expressies' en 'phenomena' het meest levendig te voorschijn treedt: het phenomenon is de wet zelf belichaamd, geheel en alleen. Het zuivere zout van een formule. Expressies zijn overal aanwezig, waar eenig meer of minder gemengd en zijdelings gevolg op eenig gebied gelegen is, dus eenige oorzaak éénig gevolg gehad heeft op een bepaalde wijze en meer of minder verbonden met gevolgen van andere oorzaken. Er is nationalisme, clan-geest, liefdadigheidszin, verpleging, verzorging van menschen, moederliefde en kindliefde. Hartelijke vriendschap van kameraden is stellig een expressie van het wezen der liefde. Kortom elke expressie van het zich-een-en-veeenigd-gevoelen, cosmisch leven met elkaar en deelnemen in elkaar's wel en wee. Dit alles komt voort uit liefde, d.w.z. op verschillende gebieden van denken en gevoelen en meer of minder gemengd met andere factoren. Strikt genomen is dit echter niet geheel en al gelegen op het gebied van de daden, feiten, handelingen, materie. Hoewel in vele gevallen natuurlijk daden en handelingen volgen zullen, feiten de weg zullen openen, enz. enz. Al deze expressies van gedachten en gevoelens van liefde werden vaak beschouwd als van hoogere waarde, nobeler en vooral meer waardig dan sexe. Talloos zijn de menschen, die blindelings daarin gelooven. Maar waarom? Hoe lager het gebied van werkzaamheid, des te zwaarder weegt de mantel van stof op het ego, te zwaarder is de uitdrukking voor de ziel. Dit verklaart misschien de groote menigte fouten en mislukkingen in sexueele relaties, de bitterheid en de teleurstelling van zoovele sexueele ervaringen. Maar zijn wij niet geïncarneerd op dit materiele veld ten einde weder ons Zelf te worden en te herwinnen het atmisch bewustzijn, wat alleen hier in de laagte mogelijk schijnt, door te leven het leven met zijne daden, feiten, handelingen, en aldus te *toonen* wat wij *zijn*?

De sexueele kracht oefent een magische bekoring uit in het wezen van den mensch; dit moet niet voorbij gezien worden als een teeken of symptoom van haar cosmische en eindeloos diepe beteekenis van vertegenwoordiger der scheppingskracht: de kracht God's zelf op het gebied der phenomena, het laatste gebied in de keten van *zeven*.

Wanneer de laatste schakel ontbreekt, is de keten van oorzaken en gevolgen nog niet compleet; er blijft nog een plicht te vervullen waar dit stadium nog niet bereikt werd, want de stap moet gedaan worden om cosmisch bewustzijn, het atmisch middelpunt van het menselijk wezen, het Cosmisch Zelf, te bereiken. Daarom zal geen patriottisme, geen liefdadigheid, geen vriendschap en zelfs niet de magnetische liefde van en voor moeder en kinderen helpen. Het kan niet bereikt worden door sympathie te geven, hulp of geld aan onze medemenschen, evenmin door gevoelens van magnetische gehechtheid aan ouders of kinderen. Dit alles is belangrijk, maar het 'eene noodige' is ons Zelf te geven, geest, ziel en lichaam, aan een geliefde persoonlijkheid, beter en juist nog een geliefd wezen, dat wij gevoelen als voor ons te beteekenen 'de heele wereld'. Dit is de Schepper zijn in zichzelf door liefde te geven, te gevoelen en te doen in de handeling van schepping. Dit is op het gebied der phenomena onze 'eenig geboren Zoon geven', onze ziel en wezen, aan 'de andere', het niet-Zelf. Niet alleen echter door de schepping van fysieke kinderen. Vooral en voornamelijk door de schepping van sferen, werelden, omgevingen van liefde.

Dit verklaart de belangrijkheid van sexe, zoowel als de vrees, die menschen er vaak voor hebben, de wonderlijke bekoring, zoowel als de uitgebreidheid van zijn horizon. Het verklaart eveneens de zeldzaamheid van haar aanpassing in het dagelijksch leven en van succes op het tegenwoordig standpunt van menschenlijke ontwikkeling, maar voorspelt een enorme toekomst.

Onze bezittingen te geven is minder belangrijk dan onze gevoelens geven, want de laatste zijn deel van onze ziel; onszelf geven is het meest belangrijk, want het meest essentieele. Dáár ligt de mogelijkheid van Mars als orgaan voor Venus op het gebied der phenomena.

Zichzelf geven kan nimmer als een verlies of een tragedie ervaren worden, want het beteekent in de werkelijkheid Schepper te zijn, juist Zijn Immanentie: daarom is de tragische houding en het gelaat van opoffering-als-een-treurigheid; leugen. De vergoddelijkte expressies op de gelaten en in de houdingen van martelaren zijn waarachtig, hoewel vaak kunstmatig gezocht of teweeg gebracht: er is geen cosmische noodzakelijkheid voor. Cosmische, natuurlijke waarheid kan slechts gelegen zijn in cosmisch en natuurlijk zichzelf geven aan elk geliefd wezen.

De zesde kaart van de *Groote Arcana* in het Tarotstelsel, *Liefde* (soms genaamd *de Geliefden*), houdt zeer duidelijk in: het beginsel van liefde in deze zakelijke wereld, als nauw verbonden met dat van „werken voor het dagelijksch brood in het zweet des aanschijns”. De beteekenis van den Paradijsvloek moet klaarblijkelijk

worden gezien in het licht van deze cosmische connectie tusschen de beginselen van liefde-verschijnende-in-sexualiteit zoowel als in werk-op-grond-van-sensualiteit, d.i. in de beteekenis van werkzaamheid der zinnen en zintuigen.

De Paradijsvloek is nauw verwant aan sexueele gemeenschap. Dat gaf theologen aanleiding om te spreken van den 'vloek der sexe'. Zelfs theosofen maken zich daaraan schuldig. De waanwijsheid is te grof. Wie zal God's plannen kritiseeren? Wat is een vloek? Stellen Christenen of Theosofen zich wel ooit deze vraag? Ontwikkeling van de menschelijke mentaliteit vraagt verklaringen. Dit is de eeuw van de *Umwertung aller Werthe*. Geen God van Liefde kan ooit zijn schepselen 'vloeken'. Dit kan slechts de beteekenis hebben van — indien er gevloekt wordt — het noodwendig optreden van gevolgen uit een oorzaak, dus de beteekenis hebben van binden aan gevolgen, en is dan onder leiding van den god der gevolgen: Saturnus. Dit is voor ieder astroloog duidelijk. Saturnus heerscht over de wereld van daden, feiten, handelingen.

De Paradijs-toestand is een hemelsche toestand en de mensch, die eenmaal de weg naar de aarde verkozen heeft, heeft de eerste stap gezet naar dit veld van daden, feiten, handelingen. N. F. leert ons, dat, als een derde toestand na potentialiteit en idealiteit, zal volgen realiteit, zooals op potentie (wil) en kracht (ideeën) noodwendig zal volgen werk (daad). De mensch heeft gekozen; de eerste stap leidt tot gevolgen. Hij zal den geheelen weg te gaan hebben in deze wereld van daden, feiten, handelingen, werkzaamheid, hij zal te betalen hebben voor zijn bestaan. Leven in deze wereld van 'de levend dooden', zooals de *Stem van de Stilte* zegt, beteekent in eigenlijken zin het bestaan in de werkelijkheid, het werkende leven. Afdalen op deze aarde om atmisch bewustzijn te winnen beteekent vinden van den gouden appel der Hesperiden. De appel werd op de zelfde wijze gebruikt als symbool van de vrucht, die het zaad van de toekomst bevatte, in de legende van het Paradijs, waar Eva den appel reikte aan Adam. Indien dit echter zoo is, dan zal sexe zijn woord hebben mee te spreken in het werk van den mensch en een belangrijk aandeel nemen in de werkelijkheid van zijn leven.

In *Tertium Organum* heeft Ouspensky een belangrijk hoofdstuk over liefde (XV). Hij zegt daarin o.m.:

„...Liefde is een schakel in de keten van feiten, die de voortzetting van het leven dragen.” „Maar indien wij liefde op deze wijze beschouwen, dan is het onmogelijk, niet te erkennen, dat er veel meer van deze kracht is dan noodig.” „In de werkelijkheid wordt slechts een oneindig klein deel van de kracht der liefde, die in het menschelijk ras leeft, gebruikt voor het doel der voortzetting van de soort. Waar gaat het grootste deel van deze kracht echter heen?

— Wij weten, dat niets verloren kan gaan." (p. 169.)

Op zichzelf, waar liefde noumenon is en de sexe van man en vrouw slechts den rang heeft van phenomenon, is er niets vreemds in deze stelling: het noumenon is in zichzelf *altijd* en in elk geval oneindig met betrekking tot alles in de fenomenale wereld.

In *A New Model of the Universe* (XIII), over sexe en evolutie, zijn eenige zeer heldere formules gegeven, maar de voornaamste indruk van deze uiteenzetting blijft deze, dat de principieele dingen tenslotte niet gezegd worden. Dit laatste hoofdstuk eindigt min of meer abrupt.

Een algemeen overzicht van cosmologische beginselen op ieder gebied van bestaan schijnt steeds nadrukkelijk te bevestigen de leer der polariteit, vooral met betrekking tot de eindeloze en herhaalde omzettingen en wederverschijningen van sexe, zoo welbekend en zoo weinig verstaan op dit ons fysiek gebied.

Er zijn weliswaar cultureele verschijnselen — Christendom, Jodendom, Mohamedanisme, Buddhisme — waarin het bereiken van een hoog moreel standpunt zoo goed als onmogelijk schijnt zonder de verloochening van sexe. Met dit hoog moreel standpunt is in eigenlijken zin bedoeld mystiek leven. Wanneer aan den profaan over mystiek leven gesproken wordt, heeft het de beteekenis van een verheffing der profane menscheid en wordt het beschouwd als een transmutatie. Het woord werd ontleend aan alchemistische formules. Terecht heeft Ouspensky opgemerkt: „Hetzij wij instemmen of niet met de fundamenteele voorstelling van de theorie der transmutatie, in elk geval zijn de leerstelsels van de tweede categorie, die de transmutatie slechts mogelijk achten op voorwaarde van ascetisme, ons meer bekend en begrijpelijk". (N. M. p. 532.)

„....De godsdiensten van Griekenland en Rome en de nog oudere eere-diensten van Creta, Azië en Egypte, gaven ook goddelijke voorstellingen van sexe en hun esoterische leeringen en mysteriën toonen een weg tot transmutatie niet in tegenoverstelling met sexe, maar door sexe. Welk van de beide meer juist is, kan onmogelijk gezegd worden."

„Een ding echter kan gezegd worden zonder twijfel: indien transmutatie mogelijk is, is het slechts mogelijk voor normale sexe." Deze slotsom van Ouspensky schijnt natuurlijk en cosmisch, hoewel hier en daar eenige aantekeningen op hun plaats waren. Zoo bv. betreffende Creta: de bekende Minotaurus-legende van een jaarlijkse schatting geheven uit de maagdelijke knapen en meisjes van Athene om geofferd te worden aan het onderaardsche monster, kan zeer wel in nauwe betrekking staan tot sexe — dat is zeer waarschijnlijk — maar dan heeft het de beteekenis van een tol, te betalen aan onderaardsche motieven, m.a.w.: die van de lagere

animale elementen in den mensch werkzaam, en de Atheensche jeugd bedreigende. Moeten wij dan zeggen, dat deze leering door of met sexe werkt? In zekeren zin natuurlijk, maar zij geeft duidelijk het verschil aan tusschen de liefde van Theseus en de sexueele lust van den Minotaurus.

„Mystieke sensaties zijn sensaties van dezelfde categorie als die van liefde, maar oneindig veel hooger en samengestelder. Liefde, 'sexe', zijn slechts een voorproefje van mystieke sensaties. Het is duidelijk, dat het *voorproefje* verdwijnen moet voor dat wat komen gaat en verwacht wordt. Maar evenzeer is duidelijk, dat een strijd tegen de voorproef, het opofferen van de voorproef, ons niet nader kan brengen en niets verhaasten.” (N. M. p. 542.)

Totzoover is niets duidelijk gemaakt omtrent eenigen strijd, noch omtrent de reden van dien strijd, en zoo goed als niets is gezegd omtrent eenige noodzakelijkheid van opoffering. Waar staan wij dus? Dit boek van Ouspensky laat ons voor onze onopgeloste vraagstukken staan en zwijgt op menig punt, waarop uitspraak verwacht mocht worden in dezen tijd, waarin bv. psycho-analyse in onze Westersche landen Chineesche en Hindoe-*mandalas* aandurft te verklaren.

Ouspensky's beide boeken moesten eenigszins uitvoerig aangehaald worden, omdat zij zoozeer in trek zijn de laatste jaren, dat zekere ideeën bij Westerlingen wel schijnen te culmineeren in die van Ouspensky. Evenzeer kan zijn werk beschouwd worden een geschikt aanknooppingspunt te bieden met eenige draden van Oostersch denken, die hij ook in zich heeft.

Het Oostersch denken intusschen plaatst ons Westerlingen voor een steeds grooter schijnend vraagstuk: indien ascetisme wordt aanbevolen, zooals door een deel der Hindoe-godsdiensten, maar aan den anderen kant de Oostersche mystiek duidelijk wijst naar de noodzakelijkheid van een verblijf op aarde, onze planeet van de middelsfeer, ten einde atmisch bewustzijn te bereiken, cosmisch bewustzijn van den hoogsten graad, dan moeten wij toch wel zeggen, dat Ouspensky ons de synthese daarvan niet geeft. Zijn vergelijking van het liefde-sexe-genot in den mensch met sensaties van mystieke ervaringen is misleidend, want wij kunnen nimmer sensaties vergelijken, evenmin als zintuigelijke indrukken. Het feit, dat hij heeft willen zeggen waarschijnlijk, is dit: de liefde-sexe-polariteit zal nimmer ophouden, het heelal door, en zoodra het vorm-lichaam van deze vorm-planeet Aarde verlaten is, zal de liefde-sexe-polariteit in het bewustzijn, zoowel als iedere andere polariteit, die in staat is zich aan het bewustzijn mee te deelen, aanwezig blijven, hoewel natuurlijk op een ander gebied en uitgedrukt in de taal van dat andere gebied. De sexe-organen zijn hier als het

ware de instrumenten, waarop wij de muzikale compositie te spelen hebben. Op andere gebieden zullen andere muziek-instrumenten in gebruik zijn. Dit denkbeeld werd zeer sprekend uitgedrukt door zoovele primitieve en vroeg-renaissance schilders, die hun engelen vertoonden met de muziek-instrumenten, orgels, trompetten, violen, waarop zij de muziek des hemels speelden. Zij wisten het wel, die schilders.

Er is eigenlijk geen noodzaak, iets meer te zeggen dan dit en de nadruk te leggen op het universeele beginsel van polariteit, dat eens en vooral kan en moet afschaffen de schaamte voor sexe.

Saāmgevat: Venus is niet zonder Mars in het zonnestelsel. en zoo is liefde niet zonder sexe in den mensch. En geen poging zal ooit slagen, die tracht ze te scheiden, welk geloof ook, welke fictie of *fancy* ook direct naar den hemel moge wijzen en met de andere hand veroordeelend omlaag. De mensch in zijn waanwijsheid moet niet trachten eigen wegwijzers te zetten op den weg naar den hemel, maar slechts de cosmologische aanvaarden en nimmer angst hebben voor geldige redenen.

Sexe is geen zaak voor schaamte, maar de bloem van liefde, bloem van de menschelijke boom en als zoodanig de uitbloei van den levensstroom, die door hem heenloopt en hem opbouwt van den grond af. In geur en kleur viert het zijn wezen in de bloem, die desverlangd de toekomst van het ras in het zaad zal waarborgen: dit is de beteekenis van 'bloei'. Bloei is de kroon der natuur op de minerale, vegetale en animale werelden tezamen en moet als zoodanig door den mensch geëerd worden, wiens werk het immers is deze rijken der natuur te regeeren. Vooral in zichzelf. Ook de bloei zal hij hebben mee te maken.

„Toen de Heer der Emanatie in vroeger tijd de menschen tezamen met het Offer voortgebracht had, sprak Hij: „Hierdoor zult gij u voortplanten, zij dit u de gever uwer wenschen.” (*Bhagawad Gita* III, 10.)

Sexe is de bloem van liefde, gegroeid op het animaal gebied, zooals kennis de bloem van wijsheid, gegroeid in de vegetale wereld, en verloochening de bloem van waarheid, die voortkomt uit en bestaat in de onveranderbaarheid van het mineraal. Op deze cosmologische wijze gezien heeft verloochening of renunciatie niets te maken met de ontkenning van sexe, evenmin als de naam God's ooit iets zegt in tegenstelling met de kracht God's.

Zoo is *liefde* de eerste stap, 'naar het Oosten' — de Zon — en als zoodanig vereerd door den mysticus van den eersten graad, de Christenheid inclus. *Wijsheid* is de tweede stap en het doel van den mysticus van den tweeden graad. „Niets is zoo louterend als wijsheid...” (*Bhagawad Gita*, IV, 38), wat Zanon bevestigde met zijn zinspreuk: „Liefde beter verstaan is wijsheid.” Dit alles wordt

ge kroond door de geesteshouding van den mensch, die in ziet, „er is geen godsdienst hooger dan waarheid”.

In deze wereld van tijd en ruimte heeft alles zijn tijd en zijn plaats. Verloochening, kennis en sexe hebben hun eigen tijd in ieder menschenleven en hun eigen plaats in het schema van evolutie van zijn bestaan: sommigen moeten zich wenden tot sexe, anderen tot kennis, enkelen moeten hun daden en zelfs hun ideeën en idealen verloochenen, en niet slechts sexueele gemeenschap; ook andere gemeenschap met de buitenwereld; tot zelfs in het afscheid nemen van familie, rang, titels, positie in de wereld. Dit lag duidelijk in de bedoeling van de oude Hindoe gewoonte om op een bepaalden hooger leeftijd zich terug te trekken in eenzaamheid en afzondering, ten einde tot zichzelf te komen. Maar tot dat moment zullen de drie rijken der natuur gelijkelijk hun bloemen aan den mensch moeten schenken. Zoolang de mensch in de wereld leeft, moet hij waarlijk zichzelf zijn ten opzichte van die wereld, middelpunt en cirkel beide, en zal hij de noodzakelijkheid gewaar worden, *al* zijn cirkels te erkennen. Slechts op deze wijze kan hij hopen een normaal, wel-evenwichtig menscheijk wezen te zijn en te blijven. Het accent kan liggen meer of minder op Mars, Jupiter of Saturnus, op sexe, kennis of op de ontkennende exclusiviteit van ééne vorm of den anderen, de drie kwaliteiten der stof gaan altijd samen met de drie faculteiten van geest in het stelsel, dus in ons bestaan.

Er zijn drie graden van bewustzijn en van inwijding, drie boven en drie beneden, maar geen is ooit zonder de andere en zij zijn immer één in dit stelsel, geschapen en gebouwd door de zeven Bouwers.

Laat geen mensch zich verbeelden, zonder de een of zonder de ander te zijn. Zoolang het goddelijk centrum het zonnestelsel voedt met zijn emanatie, overgedragen door de sferen van Mercurius en Venus achtereenvolgens, zal het stelsel ernaar dorsten. De dorst (*trshna*), Scorpio is de oorsprong van sexe. Geen mensch omzeilt dit. Hoe meer enthousiasme en eerbied voor het goddelijke in hem woont, hoe meer hij noodwendig door natuur en hart 'sexueel' moet zijn. Daar is geen ontkomen aan, zooals aan geen enkele kwaliteit of faculteit de mensch ontkomen kan.

Aan het begin van de 17e eeuw schreef de mysticus en astroloog Robert Fludd, dat hoe meer een mensch verliefd is, des te meer zal hij God liefhebben.

Het eenige wat het leven ons vraagt te doen is de kwaliteiten en faculteiten zoo ver mogelijk te verhoogen en te klaren in hun werkingen. Dit is wat geleerd wordt door de zuivere leeringen van de *Bhagawad Gita*, de *Stem van de Stilte* en *Licht op het Pad*.

Door deze leeringen ontsnappen wij niet aan eenige planeet, aan eenig zodiakteen, aan geen aspect of huis van onze horos-

coop, die ons deel zijn, alles in cosmische samenwerking. Het eenige is, deze te gebruiken als materialen voor zoo edel mogelijke ontwerpen van bouw onzer levensdaden. Dit alleen kan ons brengen tot de bevrijding door verloochening (*Bhagawad Gita*, XVIII), verloochening na erkenning: het werk is werkelijk van begin tot einde.

Wel mocht Ouspensky zeggen, oneindigheid van liefde — dat is klaarblijkelijk zoo — is veel meer dan de natuur noodig heeft voor de voortzetting harer soorten. Wat is de bedoeling van het overige, waar niets verloren gaat in het heelal? Ook dit is waar. Wij willen het letterlijk zeggen: het overblijvende van de liefde-stroom en zijn stoffelijke vertegenwoordiging gaat naar hogere en meer of minder abstracte regionen, doch slaat stellig de abstracte regionen niet over, die nog behooren tot de wereld der phenomena, echter hooger liggen dan die der feiten en vormen van kindergeboorte. De psycho-analysten van heden — Jung en Maeder bv. — kennen zeer goed het verschil tusschen de vrouw-moeder en de 'vrije-vrouw-geliefde'. Daarin ligt eigenlijk het verschil van concentratie en gericht-zijn der vrouw op de voortbrenging van kinderen d.i. *vorm* resp. het scheppen van liefde-sfeer d.i. *wezen*. In de laatste meenen zij te herkennen de elementen van een kameradschap tusschen man en vrouw, die zeer veel werk in de wereld bouwt en metselt met inspiratie. Dat laatste wordt door hen niet onderschat. Het is een van de mogelijke aftakkingen van de liefde-stroom en wel een zeer belangrijke, want de wereld wordt niet gebouwd door menschen, die los liggen als drooge zandkorrels naast elkaar, doch door samenwerkers, kameraden, vrienden, broeders, landgenooten, compagnons, geliefden, man en vrouw. Zou de voortbrenging van kinderen waarlijk het eenig doel kunnen zijn? Het schijnt niet zeer aannemelijk.

Een les der Vrijmetselarij zegt: „Bouwt uw werken in gelijkenis met uw idealen” — idealen, die „het aandeel van de engel in ons zijn”, zooals Zanoni zeide. Dit is inderdaad de regel voor het levensgedrag van een eerlijk man, mag men wel zeggen. Ook van een wijs man. Want zelfs indien een ideaal twijfelachtig van waarde of verkeerd gezien mocht zijn, moet men den moed hebben het te leven. Dit is niet alleen eerlijk, maar ook wijs, zooals de Wet van Karma leeren zal, want eenmaal vandaag of morgen, in dit leven op aarde of in een latere incarnatie, zal de mensch van aangezicht tot aangezicht met zijn denkbeelden geplaatst worden. Van aangezicht tot aangezicht komen met zijn gedachtebeelden heeft een zeer kenmerkende beteekenis in 's menschen leven, zooals het Tibetaansche Doodenboek aanduidt: namelijk die van te zien het effect of gevolg van dat wat tot daaraan toe behoorde tot het gebied der 'gedachten, die tolvrij zijn', maar die in werkelijk-

heid de motieven of motorische krachten zijn, die de wereld drijven. Indien nimmer iets zal verloren gaan in het heelal, dan moet deze regel nog zooveel meer waarde hebben voor krachten dan voor feiten en dingen, en dan zal stellig de uitwerking van deze motorische krachten als een bewijs van den inhoud en de waarde daarvan te voorschijn komen. Wel, dan hoe eer hoe liever, opdat niet meer kracht wordt gebruikt aan nuttelooze werken, maar aan wenschelijke. Onder de wenschelijke werken zal men wel mogen rekenen die, welke bewijs geven van goeden inhoud, bv. liefde. Dingen, die mentaal volgehouden worden, maar geen toetsing verdragen kunnen, zijn te beschouwen als van twijfelachtige waarde.

Het leven op aarde beteekent niet *gelooven* in hogere werelden, regionen, idealen, doch ze *leven*, hier omlaag, bekleed met de zware mantel van 'grove stof'. Het beteekent de taal van die werelden vertalen in woorden van *déze* wereld. Woorden van deze wereld zijn *daden en feiten*. Electriscbe werkstroom behoeft aardgeleiding. Zonder 'aarding' geen stroom en geen werk. De zeer groote zwakte van de Christenheid is voor een Oosterling deze, zooals Graaf Hermann Keyserling schreef ¹⁾, dat zij te verstaan geeft in woorden, wat zij niet doet in daden, en dat zij stellingen, die zij mentaal hoog houdt, in het dagelijksch leven platweg schijnt te heeten liegen. Nu zal niemand op aarde ooit gelooven, dat zijn metgezel hem of haar lief heeft, wanneer elk feit, dat die liefde zou kunnen bevestigen, dat ervan zou kunnen spreken en dat de liefde zou kunnen *doen*, ontbreekt. Geen man en geen vrouw zal dit gelooven. Het is alles zeer juist, dat het abstract noumenon almachtig is ten opzichte van elk aantal of hoeveelheid van phenomena. Ten gevolge van deze regel heeft abstracte liefde natuurlijk eindeloos veel beteekenis ten opzichte van en boven elke sexuele gemeenschap. Maar niets kan begrepen worden uit slechts één definitie, want deze moet noodwendig eenzijdig zijn. De andere zijde van dit feit moet ongeveer op deze wijze gezegd worden: geen liefde *bestaat* in deze wereld, die niet getoond wordt in feiten, daden, handelingen. Zeker moge de mentale wereld met de goed bedoelde ideeën en idealen nabij zijn, zeker zal zij, ten gevolge van het feit, dat zij de centrale is van onze motorische krachten, op den een of anderen dag uitwerken. Sommige krachten zullen zelfs in de juiste richting komen. Intuschen zijn al deze mentaal volgehouden 'goede bedoelingen', 'helpende gedachten', meestal hopeloos vermengd en verward, wanneer zij geen aanwending op aarde hebben gevonden, en niet in daden, handelingen, feiten, de 'taal dezer aarde' zijn omgezet, onvruchtbaar gebleven, of erger. „De weg naar de hel is geplaveid met

¹⁾ *Reisetagebuch eines Philosophen* (Reichl, Darmstadt) I.

goede voornemens" — dat is zoo. — Wij ondervinden het allen: een belofte, die niet vervuld werd, blijft een leugen in afwachting van de vervulling.

Met betrekking tot sexe: de schijnbaar schoone leer van ascetisme is voor asceten, dat is voor hen, die dit aardsch bestaan wenschen te eindigen door een voortijdig proces van sterven, maar heeft niets te zeggen aan menschen van deze aarde, die het leven dezer aarde hebben en wenschen te leven.

Wat was de bedoeling van ons komen hier op aarde? Op dit gebied van phenomena? Zeer zeker niet er zoo spoedig mogelijk weer uit te ontsnappen; Jezus zeide het letterlijk en duidelijk voor wie ooren had om te hooren: „Gij zult daar niet uitkomen, totdat gij zelfs de laatste penning zult betaald hebben.” (*Matheus V, 26.*) Wel, laat ons dan een begin maken met betalen. Wie moet waaruit komen? Waartoe? Het ego moet uit de telkens terugkeerende kringloop van wedergeboorten verlost worden. De oude leering was welbekend in het Oosten. Laat ons dan betalen. Wat kan betaald worden? Met welke valuta? Welk ander antwoord kan hierop verwacht worden dan het gezegde, dat spreekt van wat God de wereld gegeven heeft: „Al zoo lief heeft God de wereld gehad, dat hij zijn eenig geboren Zoon gegeven heeft, opdat allen, die in Hem gelooven niet verloren zullen gaan, maar het eeuwige leven hebben.” (*Johannes III, 16.*) Inderdaad: de waarheid en elke waarheid, die in daden, feiten, handelingen, in de taal van deze wereld tot uiting gebracht is, zal eeuwig bestaan. Uiting is liefde: Venus in het zonnestelsel heeft de rol van 'Lichtbrenger'. Het is een vreemde omkeering in het Christendom, dat Lucifer belasterd wordt als de 'geest des kwaads'. Dit was verkeerd Christendom, niet het ware Christendom, dat Venus, in zijn functie — liefde — predikte.

Op grond van deze leering omtrent God, hebben wij onszelf te geven. Liefde, wijsheid, waarheid geven. Liefde geven bovenal en in de eerste plaats in of door sexe. Omstandigheden zullen ons wijzen, waar het de rechte plaats en tijd daartoe zal zijn. Maar laat geen man en geen vrouw verwaarloozen de plicht in gierige terughouding van te geven wat ons gegeven is 'om niet'. Phenomena van groveren aard zullen geleidelijk plaatsmaken voor uitdrukkingen meer subtiel en verfijnd — maar steeds natuurlijk blijvende. Natuur niet alleen beschouwd van het standpunt der in stand houding van het ras, maar van dat van de Wet der Polariteit, die het heelal vervult.

Hoewel in het onderhavige werk kritiek niet op haar plaats is, moge een enkele aantekening over homosexualiteit echter hier tot uiting komen. Op zichzelf is het niet een verschijnsel, dat alleen in onzen tijd voorkomt. Het verscheen reeds eerder in de geschiedenis en op verschillende hoogte van beteekenis en belangrijkheid. Op

zijn best op die, waarop het gezien kan worden als een overblijfsel van een vorig leven waarin een lichaam van andere sexe werd bewoond en waarin enkele elementen van die sexe niet voldoende konden worden uitgewerkt. Een andere verklaring kan waarschijnlijk gevonden worden in de hypothese van 'overschaduwd zijn' door een 'geest' van de andere sexe. Geen van beide verklaringen reikt echter zeer hoog, hoewel zij in zichzelf natuurlijk feiten aanduiden, die met karma in verband staan en als zoodanig eenvoudig moeten genomen worden voor wat zij zijn en gerespecteerd gelijk andere uitingen van persoonlijk karma, zooals men die afleest van de gelaatsuitdrukkingen der menschen. Maar dat geeft niet meer rechten van persoonlijke kritiek dan deze.

In onze dagen echter, vol 'geestelijke bewegingen', zijn enkele menschen, die zichzelf opgeworpen hebben als 'geestelijke leiders', mannen zoowel als vrouwen, zoover gegaan, dat zij de menschheid hebben meenen gelukkig te maken met een leerstelling, welke homosexualiteit aanwijst als de manier om te ontkomen aan ingewikkeldheden van karma met betrekking tot sexe. Om vrij te komen van 'de zonde der sexe' — zoo prediken zij — heeft men bovenal elk contact met de andere sexe te vermijden en zich te houden aan zijn eigen sexe. Geheel daargelaten concrete bijzonderheden met betrekking tot handelingen, welke ons verder niet interesseeren, moet gezegd worden, dat dit een *grove dwaling* is, omdat homosexualiteit niet een ding op zichzelf is, cosmisch gesproken, maar een naam voor een maskerade. De wet der polariteit blijft in elk geval bestaan en is essentieel werkzaam. In gevallen, die men homoseksueel noemt, is de uiterlijke omkleeding of verkleeding min of meer misleidend. Een man, voor zoover zijn fysiek lichaam betreft, kan een gereïncarneerde vrouw zijn, die pas kort geleden deze aarde heeft verlaten, of omgekeerd, een vrouw naar fysiek uiterlijk kan een man geweest zijn in vele achtereenvolgende aardlevens, maar om een of andere reden door de karmische wet zijn aangewezen om thans zijn werk te doen in een vrouwelijk lichaam. In geval van 'overschaduwing' ligt het feit op hetzelfde etherisch gebied en is dus niet veel hooger van aard. De Wet van Polariteit wordt daar in het minst niet door aangedaan. Evenmin ontsnapt men aan sexe dus. Daarvan is geen enkele geestelijke vrucht te verwachten, hoewel natuurlijk enkele levenslessen geleerd zullen kunnen worden in de persoonlijkheid, gelijk in elk menschelijk leven. Meer niet.

Een ander moeilijk onderwerp op het gebied van liefde-sexe-vraagstukken is dat der eunuchen. De duister gesluisde passages in de Christelijke Evangeliën op dit punt zijn voor slechts weinigen duidelijk te verstaan en dus weinig nuttig. *Mattheus XIX, 10-12*, is klaarblijkelijk slechts voor de weinigen gegeven, zou men opmaken uit 10 en de laatste regel van 12: „Wie het vatten kan, vatte

het" — „Allen vatten dit woord niet, maar wien het gegeven is". Deze regels hebben echter stellig aanleiding gegeven tot veelvuldig misverstand en valsche leeringen, voor de massa's niet te controleren en zonder eenigen cosmischen grondslag. Daaruit zijn waarschijnlijk de hierboven aangeduide 'geestelijke leeringen' over homosexualiteit afgeleid. Zij hebben geen hoogere rang dan die van pervers of verkeerd ascetisme, gederailleerde pogingen om ascetisme te bereiken, en te gehoorzamen aan de raadgeving 'niet te huwen', met behoud van fysiek genot. Volkomen overbodig — zou men zeggen — verder uit te wijden over de valscheheid van zulke leering. Dat deze niettemin zoo verbreid is, kan geen compliment inhouden aan de leeraren in zulke 'geestelijke bewegingen', maar maakt het wenschelijk ze te vermelden.

Ascetisme heeft zeker beteekenis in sommige perioden van de menschelijke evolutie en in sommige levens of deelen van levens van menschen, als een karmische noodzakelijkheid, maar dan als een natuurlijke beheersching van de sexe-organen door menschelijke wilskracht en onderscheiding tezamen. Alles komt in de evolutie op zijn tijd en op zijn plaats, indien de mensch natuurlijke wegen volgt en indien hij niet de slaaf is van zijn organen en zintuigen, doch de meester, die zijn leven leidt gelijk een kapitein zijn schip navigeert. Het uitschakelen van organen door ze te vernietigen, vernietigt met één slag en zonder eenige mogelijkheid van herstel de kans ze te leeren beheerschen.

De bedoelde regelen van het Mattheus-evangelie — vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat er gezegd wordt, dat deze slechts door de enkelen verstaan kunnen worden — kunnen slechts beteekenen het geestelijk uitschakelen van het gebruik der sexe-organen. Als zoodanig moeten zij aanvaard worden voor zekere perioden van de menschelijke evolutie. Dan is het juist ter wille van het meesterschap noodzakelijk. Dus deze is de eenige reden. (12)

Menschen, die niet in deze periode van hun leven of evolutie zijn, nog niet of niet meer, hebben met dit voorschrift niets te maken en moeten niet trachten lessen te leven, die niet voor hen zijn. Menschelijke ijdelheid en menschelijke vrees voor 'zonde' en 'hel' hebben velen misleid.

Verklaring van homosexueele phenomena leidt vanzelf tot de idee van de natuurlijk algemeene dualiteit in sexe en in het leven in het algemeen. Deze bestaat zoowel in innerlijke of psychische oriëntatie, als in fysieke bouw. De eerste kan stevig gevestigd zijn in slechts één sexe, de fysieke bouw in de andere. Dit kan de persoonlijkheid in haar geheel een homosexueele aard verleen. Normaal is natuurlijk dat de beide van één sexe zijn.

Het zal goed zijn te zeggen, dat, als cosmische wettelijkheid, de

psychische aard, inclusief mentaal en astraal beide, met haar indrukken en reacties, in elk geval de fysieke handeling domineert. Dit is wat de wereld te zien geeft. De indrukken van toeneiging of afkeer, bekoring en tegenzin, waarschuwingen van verschillende aard, enz. komen voort uit psychische indrukken, hetzij op grond van den eigen aard van den mensch met betrekking tot dien van anderen, of door eenige telepathische boodschap, in de meeste gevallen onvolledig bewust en onopzettelijk aan beide zijden. De kracht van de ongeziene wereld der noumena regeert de wereld der phenomena. Praktische astrologie kan daaromtrent merkwaardige mededeelingen doen. Zelf-opvoeding en ontwikkeling van karakter in den mensch stelt vast in hoeverre hij deze krachten zal kennen en onderscheiden, en beslist aan welke ervan hij gehoorzamen zal, welke weerstaan en welke verwaarloosd zullen worden, evenals een reiziger kennis neemt van zijn omgeving slechts in zooverre als zij van belang voor hem is of kan worden en hij daarom reden heeft, er zijn aandacht aan te schenken en geestkracht aan te wijden. Het selecteeren maakt den mensch. Astrologisch gesproken is het Virgo, het VIe huis, cosmisch of mundaan, dat de richting beslist, in welke de scheppende kracht van Leo, het Ve, zal worden ontwikkeld.

Sexueele gemeenschap op aarde stelt den mensch in staat eenige van de meest subtiële en verfijnde eigenschappen van kennis te ontwikkelen, zooals anderzijds, evenzeer wegens zijn essentiele beteekenis, het sexueele zeer licht elke geestelijke poging belemmeren of hinderen kan door grof opeischen van heerschappij over zegenrijke liefde.

In sexueele gemeenschap kunnen eenige van de meest merkwaardige en subtiële, opheffende zoowel als misleidende effecten van de cosmische wet ervaren worden. Dit alleen zou al reden genoeg zijn voor groote dank aan liefde en sexe als een hemelsche gave, geschenk der goden, die evenzeer door 's menschen eigen schuld kan verkeeren in een lastigen vloek.

Een feit en een cosmische wet is dat een zegen en een vloek het zelfde ding zijn, behandeld met de rechte of met de verkeerde hand, in de juiste of in de verkeerde geesteshouding. Alles hangt af van 's menschen eigen houding.

Zonne-aard is manlijk, Maan-aard vrouwelijk op aarde. Bizon-dere voorbeelden van een samengaan van vrouwelijke met manlijke eigenschappen kunnen dus verwacht worden te liggen in soli-lunaire combinaties. Praktische astrologie vertoont voorbeelden van homosexualiteit in sommige sterk uitgedrukte Leo-Cancer-constellaties, somtijds in het voorafgaande dualistische teeken Gemini, dat cosmisch duidt op de dualiteit van man-vrouw-beginselen in één.

Verwijzende naar de figuur van p. 34 kunnen wij de Leo-Cancer

constellatie geplaatst denken in het middelpunt, waar de solaire-helft-circulatie, van het Zonne-beginsel uitgaande, terugkeert als Maan-beginsel en de beide dus samengaan. Dit is verantwoordelijk voor de symboliek van den scarabeus en de phoenix: beide heeten zich te vernieuwen uit eigen zaad of asch, d.w.z. zonder een moeder of etherische matrix. Het samenkomen van Zon en Maan betekent ook in de menselijke evolutie, dat een zekere cyclus van ontwikkeling voleindigd is en een zekere graad van volkomenheid bereikt daarmee. Dat niemand zich hierop verheffe, op grond van een sterke Leo-Cancer-combinatie en meene, dat hij hiermee aan het einde van zijn ontwikkelingsgang gekomen is. Op een zekere hoogte en in zekeren zin duidt het echter wel op een graad van volkomenheid, al mogen er nog zooveel andere volgen.

Het ideaal van den volkomen mensch ligt hier duidelijk verborgen en staat vaak achter verschijnselen van homosexualiteit. Het neemt dan meestal de expressie aan van *hermaphroditisme*, dat de oude Romeinen meermalen evenzeer schoon hebben uitgebeeld in marmer en brons, manlijke uitdrukking van sexe-bijzonderheden en vrouwelijke houding en trekken samenvoegend. Er bestaat een beeldje van een Apollo met de lier, dat dit ideaal buitengewoon goed belichaamt.

Een derde expressie van dezelfde idee, maar eerder in tegen-gestelde zin, is te zien in de legende van Narcis. Hier wordt het positieve solaire lichaam weerspiegeld in het water; mystisch en mythisch beteekent dit altijd de wereld van spiegeling of reproductie, evenzeer als de motorische krachten van reproductie: het lunaire. Het solaire en lunaire zijn hier blijkbaar in werkelijken vorm verenigd in één en hetzelfde ding, verdeeld in een *werkelijk* en een *denkbeeldig*, een positieve en een negatieve vorm, waarvan het een *de* vorm is, het ander dat wat de vorm *niet is*. Dit is op zóó verbluffende wijze weergegeven, dat wij aanvankelijk moeite hebben om het voor onze oogen zoo duidelijk uitgedrukte cosmische en wettelijke in dit eenvoudig beeldje te gelooven: de betrekking tusschen de ideeën op zichzelf en de ideeën in stoffelijke omhulling. Wonderlijk is de diepe kennis van sommige oude folklore-beelden, meestal verdronken in de praecessionale Pisces-periode.

Tenslotte kunnen wij de beschouwing over liefde en sexe niet eindigen, zonder het begrip reproductie te noemen. Dat is er zeer voornaam in. Wij vinden het zelfs terug in het denken van zeer oude volkeren. In de praktische astrologie vindt men het kruis der vaste teekens, Taurus, Leo, Scorpio, Aquarius, bekend staande als grondslag der voornaamste elementen van sexe: het kruis van het Zelf. In *Openbaring* IV, 6-7, komt een aanwijzing voor van vier bewakende machten aan de hoeken van den troon God's met de aangezichten van een Leeuw, een Kalf, een Mensch

en een Arend. Dit wijst blijkbaar op hetzelfde. Voortbrenging uit het Zelf beteekent cosmis en natuúrlijk re-productie en begint met Gemini. Het proces van re-productie wordt voortgezet door de andere 'bewegelijke' zodiakteekens: Virgo, Sagittarius, Pisces. Het ligt niet slechts op den weg van de natuurlijke genesis, gelijk Gerald Massey geschreven heeft, maar duidt nog zelfs meer op de wijze en het standpunt eener geestelijke leiding over de menschheid, die het begrip reproductie in taal en symbool gebruikt heeft en cosmis op zijn plaats achtte. Sexe-gemeenschap is allereerst de reproductie van ziel aan ziel, Zelf aan Zelf, van den mensch, die zich mededeelt aan zijn medemensch, man aan vrouw en vrouw aan man, op een wijze, die geen woorden noch beloften ooit zouden kunnen tot stand brengen.

De reproductie van menselijke lichamen in de kinderen, die geboren worden, is ten opzichte hiervan secondair.

Waarlijke sexe-gemeenschap, in den zin van re-productie, is het werkelijke *kennen*: „Adam (be)kende zijn vrouw Eva.”¹⁾ In het boek over het geslacht van Adam staat dan: „God... zegende ze”. (V, 1-2).

Drie buitenplaneten — strikt genomen: hemellichamen met een omloop rondom ons eigenlijk zonnestelsel — Uranus, Neptunus, Pluto, zijn evenzoovele middelpunten van psychische werkzaamheid. Nog eens ter hand nemende het diagram van ons zonnestelsel (p. 34), en vergelijkende de sferen van de solaire helft met die van de lunaire in het stelsel, blijken de laatste weerspiegeld in die van de solaire helft op den teruggaanden boog van evolutie. In eenvoudige formule: psychische werkzaamheid heeft een uiterlijke en een innerlijke zijde; de uiterlijke zijde daarvan bestaat uit *emanatie*, de innerlijke uit *ervaring*. Op grond van de eigenschappen der stof in de natuur: vorm, groei, dorst, zullen Uranus, Neptunus, Pluto als het ware de realisaties zijn van Saturnus, Jupiter, Mars, respectievelijk. Er ligt meer mysterie in deze drieënheid van natuurlijke feiten, dan algemeen ingezien wordt door astrologen van heden, die zich meestal tevreden stellen met hun lezers en cliënten te verzekeren, dat de tegenwoordige menschheid nog niet toe is aan de beginselen van Uranus, Neptunus en Pluto. Wat zij behoorden te verzekeren is in de eerste plaats, dat zijzelf nog niet geslaagd zijn in redelijke verklaringen voor deze natuurlijke mysteriën, die te eenvoudig zijn voor de zeer samengestelde twintigste-euwsche hersenen.

¹⁾ In de Engelsche Bijbel staat letterlijk: „Adam *knew* Eve, his wife”. *Genesis* IV, 1. Dit is weer letterlijk naar de Hebreeuwsche tekst.

Emanatie of openbaring is de algemeene uiting van ieder middelpunt van schepping met betrekking tot de geschapen omgeving. Emanatie beteekent uitzetting, is centrifugaal, uitgaande.

Ervaring is de algemeene ver-gelding, betaald door de omgeving aan het middelpunt, eerbetoon van de wereld aan God. Ervaring ligt in concentratie, is centripetaal, ingaande.

Daaruit blijkt het dubbele wezen van het lunaire. Wij raken hier een andere cosmische wet, nauw verbonden aan de Wet der Polariteit en de Wet van Middelpunt en Omtrek: tusschen middelpunt en omtrek ligt het wezen van het ding. De omtrek beduidt de werkzaamheid met betrekking tot verdere omgeving, aan welke het ding zijn wezen openbaart. Werkzaamheid en wezen zijn weer *twee* en bevatten beide de elementen openbaring en ervaring. Tweevoudig is de aard van het gebeuren tusschen Zelf en niet-Zelf in alle opzichten, abstract zoowel als concreet. Dit dubbele wezen is het lunaire, het maan-wezen.

Wanneer nu in de solaire helft van het zonnestelsel de subjectieve beginselen (Zon, Mercurius, Venus) komen tot de werkzaamheid van het stelsel door de samenwerking met de objectieve beginselen (Saturnus, Jupiter, Mars), dan houdt het wezen van het stelsel dus een zekere innerlijke werkzaamheid in: de *aard* van deze is de *Aarde*. De dubbele aard van deze werkzaamheid wordt duidelijk uit de ingaande en de uitgaande boog van circulatie (zie figuur), waarvan de uitgaande typeert emanatie of openbaring en de ingaande typeert ervaring. Beide worden weerspiegeld in de 'mysterie-sferen' van de lunaire helft.

Drie van deze mysterie-sferen bevatten planeten, omdat drie sferen van de zonnehelft manen vertoonen (de Aarde daargelaten).

Op dit gebied der phenomena, weerspiegelt de lunaire helft — en ieder maan-lichaam of etherische matrix — niet slechts de dubbele aard van innerlijke werkzaamheid, maar is op zichzelf en in zijn wezen weerspiegeling, in zich bevattende het etherische, abstracte of *oorspronkelijk wezen*, en juist als zoodanig de schakel tusschen de fenomenale en noumenale wereld in zijn geheel door middel van de wereld-ether. En *vice versa*.

In het zonnestelsel bestaat de zonnehelft uit zes en de maan-helft uit zes sferen, drie subjectieve plus drie objectieve. Maar de zonnehelft, als de fenomenale, heeft een zevende sfeer en planeet: die van de Aarde, vertegenwoordigende fenomenale werkzaamheid. Dit is in de taal der Evangeliën genaamd 'deze wereld'. Als men een middel-sfeer wil denken in de lunaire helft van het stelsel, die haar werkzaamheid uitdrukt en vertegenwoordigt, dan kan deze niet anders dan noumenaal van aard zijn, vertegenwoordiger van lunaire werkzaamheid, dat is eigenlijke

wezenlijkheid. Dus niet van den aard van een middelpunt of bol, maar van den aard van een omgeving of omtrek. Deze heele sfeer moet dus beschouwd worden als een *drempel*, gelijk gezegd, een scheiding, onderscheiding en afscheiding tusschen het concrete en het abstracte in het maan-wezen van het stelsel. Dus in dat van elk zijner schepselen. Wanneer niettemin in de eerste drie sferen van het lunaire de drie 'planeten' Uranus, Neptunus, Pluto, tot bestaan gekomen zijn, dan is dit een weerspiegeling van het feit, dat in het solaire nog drie sferen voorkomen in welke het wezen zich blijkbaar niet kon handhaven in volkomen etherischen aard, doch manen noodig had tot duiding ervan.

In waarheid is lunair leven zónder phenomenale uitdrukkingen. Dienovereenkomstig heeft het leven na den dood op aarde in waarheid te gaan naar den hemel, dat lunair-leven-in-waarheid is. Als na den dood van hun phenomenale lichamen menschen verblijfhouden in de lagere lunaire regionen, door gehechtheid aan deze phenomenale wereld, hetzij dit nu geschiedt uit begeerte naar de ervaringen ervan, of door zorgen, of wensch om hun medemenschen hier omlaag te helpen, door welke kracht dan ook, hun harten zijn in zekeren zin bezwaard en blijven ge-aard: zij leiden hun maan-elementen af van de lunaire matrix der Aarde meer in het bijzonder dan van die van het zonnestelsel in zijn geheel. Om hen te bevrijden van de lagere regionen en op te voeren naar hoogere, naar den hemel, werden instructies en voorschriften gegeven in het Doodenboek van de Egyptenaren en in het Doodenboek van Tibet. Om in staat te zijn, Osiris te passeeren, Hoofd van deze wereld, wordt het hart van den overledene in de balans gewogen tegenover een haviksveder: het mag niet méér bezwaard zijn met aardische motieven dan het gewicht van een veder. Dat wil zeggen: zelfs niet bezwaard door een 'hemelsche' begeerte om hieromlaag te blijven, want dit is meer dan de vleugelen van een hemelbewoner dragen kunnen.

In de wetenschap der astrologie vertegenwoordigen Uranus, Neptunus en Pluto de drie functiën van het lunaire leven in het menschelijk bewustzijn, zoover als zij ontwikkeld werden in deze wereld, in de zonnehelft van het stelsel, in de Tuin van Allah. De andere drie sferen van het lunaire vertegenwoordigen de beginselen van het menschelijk bewustzijn in zichzelf, zoover als die hier omlaag meegebracht werden door de menschelijke ziel en daaraan inherent zijn: waarheid, wijsheid, liefde.

De drie functiën van het lunaire leven, in zooverre het op aarde ontwikkeld wordt, d.i. exoterisch solair leven, zijn af te leiden uit de kwaliteiten van Saturnus, Jupiter, Mars, verlicht door de faculteiten van Zon, Mercurius, Venus respectievelijk.

— Saturnus heeft in het menschelijk bewustzijn gegrondvest de 'zin voor realiteit', welke afhangt van de apperceptie van dingen, objecten; deze wordt een onmiddellijke kenning van het ware wezen der dingen; onmiddellijk, d.w.z. zonder overdrachtsmiddel, behalve het eenvoudig cosmisch medium, werkzaam door ondulatie van de ether of op een hooger gebied van bewustzijn. Dit is de functie van *Uranus*: intuïtie, onmiddellijke cosmische mededeeling. Daarom vernietigt *Uranus* 'vorm' en is de vormlooze zin voor werkelijkheid, zin voor vormlooze werkelijkheid.

— Jupiter beteekent groei of verbreiding; die wordt gegeneraliseerd of gecollectiviseerd, vertaald van solair in lunair bewustzijn, tot iets als groei-zonder-noodzakelijkheid-van-verder-te-groeien, universeele verbreidheid. Dit is het begrip van 'wereld-oceaan', als een alom-verspreidheid. Zóó wordt het voor ons bewustzijn psychische en geestelijke co-respondentie, transcendentie van visie boven kennis; psychometrie. Op dezelfde manier als intuïtie, maar in tegengestelden zin, als magnetisme-verbreidheid ten opzichte van electrische mededeeling, wordt het door de ether of van hogere regionen van bewustzijn naar het zonnestelsel overgebracht op Aarde. Dit is het bewustzijn van *Neptunus*.

— Mars brengt in het bewustzijn de beginselen van sexe met arbeid en strijd in zijn gevolg, die ontstaan doordat hij het feit doet verstaan, dat slechts de *helft* geopenbaard is en de *andere helft* verlangd wordt: werkelijke grondslag van kracht en dorst in de schepping. Op den terugkeerenden boog wordt dit de oorsprong van *het zoeken* in *Pluto*. Dit is de cosmische macht, die sterker is dan enig persoonlijk verlangen, begeeren, dorsten. Het is eenvoudig cosmisch *doen*, zonder eenig concreet 'waarom'. Dit is psychische scheppingskracht en is als zoodanig tweevuldig, zoowel passief als actief, vrouwelijk en manlijk beide. Zij drijft den 'verloren zoon' naar *huis*, beladen met de ervaring van zijn leven in de wereld hier omlaag. Op grond daarvan bezit hij de bekwaamheden van een herder als hoedanig hij weer uitgezonden kan worden. Dat laatste werd niet mede vermeld in de Christelijke evangeliën. Pluto werkt evenals *Naptunus* en *Uranus* in, op en dóór de ether: het is de etherische werkzaamheid of *fohat*, scheppende kracht van het stelsel zelf. Het is wonderschoon gesymboliseerd in de *laatste* kaart van de Tarot, *Groote Arcana*, de *Dwaas*. Pluto beteekent de dageraad van het nieuwe cosmisch bewustzijn en vernietigt het begrip van dorst, wijl het is: eenvoudig gedreven worden door innerlijk 'doen'.

Zoover deze drie geestelijke functiën in de menschelijke ziel betreft, hebben astrologen volkomen gelijk, wanneer zij zeggen, dat de menschheid over het geheel nog niet aan deze functiën toe is en slechts weinigen bewust zijn van hun bestaan, daargelaten het bewust uitoefenen, ervaren of leven ervan.

In het zeven-graden-stelsel van wat in Europa en Amerika bekend is, hoewel niet exclusief, als Vrijmetselarij, zijn de beginselen van Pluto, Neptunus, Uranus te vinden in den Ven, den Vlen en den Vllen graad en hebben daar de beteekenis van *Chevalier-Rosecroix*, *Chevalier-Kadosh* en *Grootmeester* van den Ouden en Aangenomen Schotschen Ritus. Dit moge de meening van astrologen bevestigen.

De menschheid als geheel is nauwelijks op dát punt, dat in den enkelen mensch vergeleken kan worden met dat der puberteit. Het ontwaken van deze drie functiën van de ziel leidt naar cosmisch bewustzijn. Cosmische puberteit, want dit is het, is de oorzaak van de groote beroering in de menschheid, die in deze periode plaats vindt en de tweede of besluitende helft van de *Kali Yuga* opent. Dit wordt nog geaccentueerd door de naderende intrede van de Aquarius-periode van de praecessie-cyclus, verwacht omstreeks 2050. Dit alles veroorzaakt de verwildering in de menschelijke handelingen, de wetteloosheid en ordeloosheid in de persoonlijkheden, de woeste strijd tegen elke vorm-beschaving en elke met solair-positief bewustzijn geleide en georganiseerde maatschappij in onze dagen: dit zijn de lagere en nog steeds nevelachtige phenomena van een naderend cosmisch bewustzijn.

Uit den cosmischen oceaan, Pisces (Neptunus), waarvan Aquarius (Uranus) is het leven en Aries (Pluto) de beweging, wordt Isis geboren, de hemelsche of gesublimeerde Venus. Daarin ligt klaarblijkelijk de beteekenis van de oude Grieksch-Babylonisch-Egyptische legende omtrent de geboorte van Aphrodite-Ishtar-Isis, uit het schuim van den oceaan bij dageraad.

Bewustzijn is het leven van den 'Menschelijken Boom'. Het groeit met den boom, het doet den boom groeien en is de vrucht ervan, tevens de oorzaak van de vruchten van menschelijke persoonlijkheden op aarde.

Bewustzijn van de zintuigen behoort tot het animale rijk, of liever tot de drie elementale rijken der natuur, hoewel in sommige gevallen tot grooter hoogte ontwikkeld in het menschenrijk. Het is van nut.

Bewustzijn van de hersenen behoort in den eigenlijken zin tot het menschenrijk, ook al mogen in sommige gevallen eenige diersoorten iets van hersenbewustzijn vertoonen met het uit hersenbewustzijn

voortkomende aangeboren weten van recht en onrecht. Het is verheffend en ontwikkelend, leidt tot zelfbewustzijn.

Bewustzijn van het hart is van koninklijken aard onder de menschen, al trachten in onze dagen menschen het 'koningschap af te schaffen'. Het wegzenden van personen uit ambten van koninklijke waardigheid, omdat deze hun volkeren klaarblijkelijk teleurgesteld hebben, heeft echter niets te maken met het begrip koningschap. Dit ontspringt uit menschelijk zelfbewustzijn en is daarvan het middelpunt: zooals een koning in waarheid is, of behoort te zijn, het middelpunt van zijn volk.

Vele wegen van ontwikkeling en verheffing van den mensch door religie, filosofie en wetenschap zijn bij tijden aangeboden door Hen, die de menschheid leiden. Iedere periode van den praecessie-cyclus vertoont zekere bijzonderheden, die tot bloei komen bij zekere volkeren en in hun bijzondere cultuur, levensvisie en kunst. Het temperament van elk volk ontwikkelde zijn eigen idealen, zijn eigen goden, zoolang tot zelfs de almachtige en alomtegenwoordige God in verschillende eeuwen geloofd en geëerd werd naar het temperament van die verschillende volkeren en als zoodanig verscheen als een afgescheiden en bijzondere god van dát ras of volk. Blijkbaar werd die God daardoor verlaagd in rang. Zijn almacht werd ontkend door die behandeling als 'eigendom'.

In deze eeuw treedt de menschheid in een periode van universalisme. Deze houdt niet op aan de grens van handel en verkeer, zelfs niet bij de wiskundige wetenschappen, psycho-analyse of filosofie. Zij zal het terrein der religie betreden en doortrekken, hoe subtiel dit gebied ook moge zijn, en boven alle talen uit leeren spreken van den Grooten Bouwheer, den Grooten Wiskunstenaar, den Allerhoogsten. Boven alle temperamentale verschillen van eeredienst. Dit mag toch stellig verwacht worden, anderhalve eeuw nadat de *citoyen* Dupuis zijn *Origine de tous les Cultes* schreef.

Menschelijke vooruitgang wacht niet op de menigten om instemming. Dat moet ook niet. Twee maal twee is vier. Dit is altijd zoo geweest. En het was lang bekend voordat de laatste mist van analphabetisme opgeklaard was.

De algemeene oorsprong van alle eerediensten en secten, hun gemeenschappelijke cosmische grondslag, stoffelijk zoowel als geestelijk, heeft bestaan en is geweest van den aanvang der wereld af. Sinds de menschheid tot bewustzijn kwam en hier en daar zelfbewustzijn menschelijke persoonlijkheden ontplooiden, moet er reeds cosmisch bewustzijn geweest zijn natuurlijk, want dat wat bestaat zal altijd bestaansvoorwaarde zijn voor dat wat erop groeit. *Middelpunt en omtrek* waren immer het wiskundig beeld van schepping en wiskundig zeker in hun gevolgen, zooals zij het nu zijn.

De geest van universalisme in onzen tijd en de komende Aqua-

rius-eeuw kan de verschillende eerediensten en secten slechts zien als lijnen van een compas, die alle wijzen naar het middelpunt eenerzijds en alle naar verschillende punten van de ruimte anderzijds.

Zoolang als eere-diensten onder de primitieve menschheid zich niet verheven boven de primitieve noodzakelijkheden der natuur, kon er in waarheid gesproken worden van een 'natuurlijke genesis' van hen allen. Animisme was in vele gevallen waarschijnlijk een juiste naam ervoor, want de goddelijke bovenbouw ging niet vèr. Enkelvoudig bewustzijn van geen hooger rang dan kennisneming der zintuigen heerschte. Het verstand was toen eveneens primitief, maar als zoodanig, juist in zijn eenvoud, vaak zeer ontvankelijk voor symbolieke voorstellingen.

Hersenontwikkeling moet de Leeraren der menschheid veroorloofd hebben in het wetboek van moraal meer en meer abstractheden op te nemen. Toch is het niet de ontwikkeling van het lagere verstand met zijne bekwaamheden voor wetenschap, van mechanica tot wiskunde toe, die de situatie beheerschte, doch eerder zulke *strata* van hersenbewustzijn als in den tijd der natuurlijke feiten van de primitieven leidden tot een eenvoudige natuurfilosofie en symboliek van eenvoudige natuurlijke beginselen, welke in staat waren groote geestelijke waarheden en wetten te belichamen en daarom te vestaan te geven. Op deze wijze is ongetwijfeld veel diepe wijsheid achtergelaten door oude volken van Peru tot Groenland, China, Indië, Perzië, Mesopotamië,¹⁾ Egypte.

Waar het gaat om recht begrip van het middelpunt, moeten details van den omtrek eerder afleidend dan bevorderlijk werken. Dit verklaart de *débacle* van religie in die regionen en menschengroepen van onzen tijd, waar men zich niet meer op het middelpunt, het Zelf, richt, doch het heele leven doet beheerschen door bijzonderheden van den buitenkant. In zooverre is het universalisme in onzen tijd nog slechts gevorderd tot een universalisme van 'den buitenkant, die zich niet beter weet te uiten dan in eischen van stoffelijken aard. Als zoodanig levert onze tijd, zelfs al wordt hier en daar de vaan van broederschap geheven en de naam kameraad misbruikt, toch nog slechts een parodie op wat in het komende ras universalisme werkelijk zijn zal.

Naar een zeker middelpunt, en in afwachting ervan reeds naar een zekeren binnenkring, neigen alle lijnen van het kompas, totdat zij elkanders 'goed recht' zullen hebben erkend in een algemeene motie, een commotie, van Broederschap. Voorloopig zal niet meer verwacht moeten worden dan een verwijderde en onduidelijke en onwillige erkenning, zonder dat ooit opgegeven zal worden wat men beschouwt, en terecht overigens, als eigen en zuivere geestelijke grondslag.

¹⁾ Vergelijk *Astrology in Mesopotamian Culture*.

Eerst wanneer cosmisch bewustzijn ontwaakt is, wordt broederschap een feit, geleefd en ervaren, gekend evenzeer als eenmaal het zelfbewustzijn werd vastgelegd zonder weerspraak in: *cogito ergo sum*.

Op dit moment der menselijke evolutie werd de koninklijke weg ingeslagen, de directe weg naar het middelpunt. Kennis gaat op in de *yoga* van het Koninklijk Geheim, zooals de *Bhagawad Gita* leert, de *Raja yoga* van geheel Indië, de *Koninklijke Kunst* der Vrijmetselarij van Westersche volken. Religie zal niet langer gepredikt worden; cosmisch leven zal geleefd worden. Dit leven zal ook gezien worden als tweevuldig.

Een fragment uit het *Boek der Gulden Voorschriften* genoemd door H. P. Blavatsky „een van de werken, die in handen gegeven wordt aan den leerling-mysticus in het Oosten”, zegt tot hen, die „den rang van Arhat bereikt hebben”: „Het is waar, dat gij het recht op het *dharmakaya*-kleed gewonnen hebt, maar *sambhogakaya* is grooter dan een *nirwani*, en nog grooter is de *nirmanakaya* — Buddha van mededoogen”.¹⁾ Een noot hierbij verklaart de beteekenis van de Buddha's van mededoogen of *nirmanakaya's* als „die Bodhisattva's, die nadat zij den rang van Arhat bereikt hebben (dat is het vierde of het zevende pad bereikt), weigeren op te gaan in den staat van *nirwana*, dat is het *dharmakaya* kleed aannemen en oversteken naar den anderen oever, omdat zij dan niet meer in staat zouden zijn de menschen te helpen, zelfs zoo weinig als karma nog toelaat. Zij geven er de voorkeur aan, onzichtbaar (dat is in den geest, om zoo te zeggen) in de wereld te blijven en aldus bij te dragen tot de redding van den mensch door hem te leiden op het pad van gerechtigheid door hun invloed, die hem tracht de goede wet te doen opvolgen.”

De twee wegen van oplossing voor het probleem des levens blijken zich reeds eerder in de menselijke evolutie te vertoonen: kloosterverblijf en anachoretisme *versus* werken in de wereld onder de leiding der Broederen van 'het Bouwgilde'. In de geestelijke evolutie van den mensch schijnen steeds twee grondbegrippen zich aan te bieden als doel: dat van afdalen tot eigen middelpunt in volkomen verlooehening van de wereld, *versus* het te hulp komen van de wereld en van zijn medemenschen „zelfs zoo weinig als karma veroorlooft”. Telkens weer verschijnt de tweevoudige mogelijkheid als *thesis* en *antithesis*, schijnbaar even wijd uiteen loopend als Oost en West, maar in waarheid afgeleid van één en dezelfde cosmise wet van het middelpunt en den omtrek, uitlopende op dezelfde moreele wet van het-middelpunt-vinden, het mystiek zoeken naar het kasteel van Koning Amphortas te midden van het

¹⁾ *De Stem van de Stilte, de Zeven Portalen.*

woud. De oplossing is praktisch natuurlijk heel eenvoudig: „gij kunt de kaars niet aan beide zijden tegelijk branden”. Waarlijk in het geopenbaard heelal is slechts de helft geopenbaard; de helft kan daarom slechts geleefd worden.

Terugtrekken in eenzaamheid is terecht aanbevolen als bevorderlijk voor wijsheid en om te komen tot zich-Zelf.

Bouwen is een andere cosmische plicht en de mensch kan die tot de zijne maken. Opbouw van werelden na werelden, werelden van cosmische wetten, werelden van ideeën en idealen, werelden van mentale structuren, werelden van natuurwetten, werelden van menselijke generatie en regeneratie, opvoeding en ontwikkeling, werelden van dierlijke en plantaardige cultiveeringen, van fysieke bouwwerken en structuren.

„Deze werelden zouden ineenstorten, indien Ik geen handeling verrichtte, en Ik zou verwarring bewerken en zou de menschen hier ten onder doen gaan”, luidde de leering van Shri Krishna (*Bhagavad Gita* III, 24).

De mensch heeft zijn eigen weg te zoeken en moet zijn eigen plicht vinden door innerlijke onderscheiding. Dan moet hij zich houden aan den regel: „Beter is eigen levensplicht zonder verdienste, dan de levensplicht van een ander, goed vervuld. Wie zijn levensplicht door zijn aard opgelegd, vervult, begaat geen zonde.” (Idem XVIII, 47.)

„De oude Babyloniërs kenden als een axioma, dat het beeld van de wereld nauwkeurig geleek op het beeld van den hemel”, schreef Baentsch (p. 21). Welbekend was de cosmo-conceptie van het 'schrift des hemels' naar hetwelk de gebeurtenissen op aarde plaats vinden, kenmerk der geheele Babylonische cultuur. Gedurende de latere eeuwen was de leer van 'macrocosmos en microcosmos' beroemd als een formule van groote wijsheid en diep inzicht, hoewel langzamerhand de innerlijke beteekenis er min of meer uit verdween en slechts weinig begrip overbleef gedurende de eeuwen, waarin het 'wetenschappelijk' verstand ontwaakte: van Aristoteles tot Darwin, Rousseau en Marx.

Naar waarheid beteekent de formule 'macrocosmos en microcosmos' niet slechts de overtuiging, dat een grootere cosmos het prototype is voor een kleinere of een deel binnen zijn grenzen — hoewel het dit óók beteekent — maar primair moeten wij in mystiek taalgebruik, waartoe deze formule behoort, onder 'grootere' verstaan *abstract* of *noumenaal*, onder 'kleiner' *concreet* of *phenomenaal*. Wanneer wij het in dezen zin lezen, beteekent de formule: de wereld der noumena is de wet voor de, en elke, wereld van phenomena. Dit begrip werd volgehouden door alle drie deelen van deze trilogie en is een neoplatonische zinspreuk.

Potentialiteit komt tot realiteit, idealiteiten of mentaliteiten wor-

den geprojecteerd op het scherm van deze wereld en worden als zoodanig onze realiteiten.

De cosmische stelling, die het middelpunt van ons zonnestelsel aanwijst als: „geplaatst onder de directe verticale straal van de geestelijke Zon”, waardoor het zonnestelsel, dat wij bewonen, wordt het veld, waarop wij geplant zijn, heeft voor ons de betekenis van een uitdrukkelijke bedoeling van God den Schepper. Geen speculaties over bedoelingen van God heeft de mensch van noode, wanneer hij zijne zintuigen gebruikt om de fenomenale uitdrukkingen van God's wil waar te nemen, wanneer hij met verstand en rede tracht, die te verstaan door de wetten te vinden, die zij bevatten, en wanneer hij zijn hart geeft, gehoorzaam, aan de wetten, die hij gevonden heeft.

„.....Wetten, of liever de Wet, zijn eeuwig en ongeschapen; en wederom is de Godheid Wet en *vice versa*.” (*Geheime Leer I, 176.*)

„Bovendien ontvouwt de Eene Eeuwige Wet zich in de geopenbaarde Natuur...” (*ibid.*)

Astrologie is de studie van cosmische wetten — of Wet — en als zoodanig is zij meer dan fenomenologie. Dante zeide: „zij is de hoogste wetenschap en zonder gebreken”. Zij is meer, meer dan een wetenschap. Zij is filosofie en religie evenzeer. Tenslotte is zij *weten*. Weten: het Koninklijk Geheim.

Wanneer de mensch zijn ethica in de astrologie gevonden zal hebben, zal hij meerderjarig geworden zijn.

Zoo moge het zijn.

Zandvoort, Juli 1937.

N.V. BOEK-, KUNST- EN HANDELSDRUKKERIJ
voorheen J. F. DUWAER & ZONEN
Prinsengracht 735, Amsterdam C., Tel. 45840

Bij denzelfden uitgever eveneens verschenen:

Astrologische berekeningen

door A. E. Thierens . . . gebonden f 3.50

Theoretische en praktische astrologie

door Herm. Merens . . . gebonden „ 5.—

Eenige grepen uit de astrologische tijdrekenkunde

door P. F. A. von Wolzogen Kühr. . . „ 1.50

Astrologie I

Wetenschappelijke techniek. Een studie-
werk voor meer gevorderden, door Leo
Knegt . . . gebonden „ 6.—

Astrologie II

De kunst van voorspellen. Een studie-
werk over de techniek der voorspellende
astrologie, door Leo Knegt . ingenaaid „ 4.25
gebonden „ 5.—

